

ISTINSKO OBOŽAVANJE

[Vaughan Roberts]

Vaughan Roberts

«Preporučamo svim Kršćanima koji razmišljaju i žele obožavati onako kako to Otac hoće, «u Duhu i Istini.»

Posvećeno crkvenoj obitelji St. Ebbe
Filipljanima 1:3-6

SADRŽAJ

Zahvale

Uvod

1. Temelji kršćanskoga obožavanja
«U Duhu i Istini»
2. Priroda kršćanskoga obožavanja
«Žive Žrtve»
3. Kraj religije
«Sjeo je»
4. Smisao kršćanskih sastanaka
«Ohrabrujte jedni druge»
5. Mjesto koje zauzimaju glazba i pjevanje
«Pjevajte i slavite Gospodina u svom srcu»
6. Razumijevanje Gospodnje Večere
«Ovo činite meni u sjećanje»

Dodatak:

Kristova žrtva i naša žrtva

Zahvale

Zahvaljujem slijedećim ljudima: Clare Heath-Whyte, Matthew Mason, Mark Thompson i Andy Virr na komentiranju rukopisa, a tu su i Liz Chang i Glenn Nesbitt kojima hvala na tipkanju.

UVOD

Jeste li ikada primijetili koliko se često religijska terminologija koristi vezano za sport? Novine su bile prepune takvoga žargona tijekom posljednjih Olimpijskih igara. Pročitao sam da je Jonathan Edwards «napokon pronašao Sveti Gral» kada je osvojio trostruku zlatnu medalju za skok udalj. Cathy Freeman «ušla je u panteon olimpijskih bogova, a o stadionu se govorilo kao o «Meki svjetskoga sporta.» Jedna reklama za satelitski program najavljivala je izravni prijenos nadolazeće nogometne utakmice, a ispod prikaza televizora bilo je ispisano: «Ovdje obožavati u srijedu.»

Plakat kojime se reklamira novi model *Volkswagena* koristi istu temu. Strelica usmjerena prema vozačevom sjedištu iznad sebe ima natpis: «Ovdje obožavati.» Većina nas smatra da je terminologija obožavanja neprikladna za reklamiranje sportskih automobila. Samo je Bog dostojan obožavanja. Ali što to zapravo znači? «Obožavanje» je poprilično «sklizak» termin. Koristimo ga često i mislimo da ga razumijemo, ali nam ga je veoma teško definirati. Što to znači obožavati Boga i kako to valja raditi? I budistički svećenik sa svojim molitvenim kotačem, i rimokatolička redovnica sa svojom krunicom, kao i Musliman koji se klanja u džamiji, misle da obožavaju Boga. Ali, je li tomu stvarno tako? Ljudi nas pitaju, «Gdje obožavate?» pod čime podrazumijevaju: «Gdje idete u crkvu?» Drugi na odlasku s kršćanskoga sastanka kažu, «Večeras se lijepo obožavalo,» čime žele reći da se lijepo pjevalo. Ali, je li to sve što obožavanje uistinu jest? Nedjeljni odlazak u crkvu, ili još konkretnije, nedjeljno pjevanje u crkvi? Ili pak postoji još nešto više? Što je to obožavanje? I kako to trebamo raditi?

To su pitanja od životne važnosti. Gospodin Isus govorio je o «istinskim klanjaocima» kakve «Otac želi.»¹ Poruka je jasna: postoji i lažno obožavanje koje ne zadovoljava Boga. Razmislite o tomu samo na trenutak. Bilo bi užasno živjeti u zabludi vezano za ovu stvar – misliti da ugađamo Bogu i da ga obožavamo, a da tomu zapravo nije tako. Jedini način da izbjegnemo takvu pogrešku je otkriti što Bog želi, i to tako što ćemo se okrenuti Njegovoj riječi, Bibliji. Upravo to ćemo uraditi u ovoj kratkoj knjižici. Napisao sam ju jer se bojim da je veliki dio našeg razmišljanja o obožavanju nejasan i često nije biblijski. Nemojte mi vjerovati na riječ! Sami odlučite za sebe dok budete proučavali Pismo i vidite što Bog kaže o ovoj važnoj temi.

¹ Ivan 4:23.

1.

Temelji kršćanskoga obožavanja

«U Duhu i Istini»

Kaže mu žena: "Gospodine, vidim da si prorok. Naši su se očevi klanjali na ovome brdu, a vi kažete da je u Jeruzalemu mjesto gdje se treba klanjati." A Isus joj reče: "Vjeruj mi, ženo, dolazi čas kad se nećete klanjati Ocu ni na ovoj gori ni u Jeruzalemu. Vi se klanjate onome što ne poznate, a mi se klanjamo onome što poznamo jer spasenje dolazi od Židova. Ali dolazi čas - sada je! - kad će se istinski klanjatelji klanjati Ocu u duhu i istini jer takve upravo klanjatelje traži Otac. Bog je duh i koji se njemu klanjaju, u duhu i istini treba da se klanjaju.

Ivan 4:19-24

Volim ovu priču o Isusovom susretu sa Samaritankom u četvrtom poglavlju Evanđelja po Ivanu. Zapravo je zapanjujuće da je do razgovora uopće i došlo. Muškarci Židovi u normalnim uvjetima ne bi u javnosti razgovarali sa ženama, posebice ne sa Samaritankama. Židovi su prezirali Samaritance kao izrode i religijske heretike. A da stvar bude još neobičnija, ova je žena bila i na lošem glasu zbog nemoralnog načina života (**stihovi 16-18**). Većina ljudi ne bi se udostojala ni osloviti ju, ali Isus nije bio vezan društvenim normama. Pružao je ruke prema svakomu. S ovom je ženom razgovarao veoma blago i suosjećajno. Njihov ih je razgovor doveo na temu obožavanja, a u njemu su naglašene tri stvari bez kojih ne bismo bili u stanju istinski obožavati Boga:

- *Sam Gospodin Isus*
- *Duh Sveti*
- *Istina*
-

A. Istinsko je obožavanje nemoguće bez Isusa Krista

Isus Samaritanki nudi «živu vodu» (**stih 10**). Isprva ona ne razumije smisao Njegovih riječi: misli da On doslovno govori o tekućoj vodi za piće. Ali kada joj otkrije nadnaravno znanje o njoj samoj (On zna za cijeli niz njenih brakova), ona počinje shvaćati da razgovara s nekim tko nije obična osoba. «Gospodine, vidim da si prorok» (**stih 19**). Ono što je rekla nakon toga našim ušima zvuči strano: «Naši su se očevi klanjali na ovome brdu, a vi kažete da je u Jeruzalemu mjesto gdje se treba klanjati» (**stih 20**).

Neki su je komentatori optužili za smišljeno uvođenje digresije u razgovor. Kažu da je ona, osjetivši da se situacija duhovno zakuhava, iznijela ovu temu kao siguran

teren za razgovor, kako bi preusmjerila temu sa sebe i svojega nemoralnoga života. Sumnjam da je bilo tako. Pitanje koje je navela bilo je od velike važnosti u ono vrijeme. Odnosilo se na problem istinskoga obožavanja. Gdje ljudi moraju ići ako se misle sresti s Bogom? Je li im ići na brdo Gerazim, kao što su to Samaritanci vjerovali (a tamo im je bio i hram), ili u Jeruzalem, kao što su to vjerovali Židovi? Tko je bio u pravu? To je pitanje još i dan danas veoma važno. Gdje možemo naći Boga?

Gdje pronaći Boga?

Netko kreće u potragu za istinom. Kuda treba krenuti? U Meku ili u Jeruzalem? Posegnuti za Biblijom ili Baghavad Gitom? Za Isusom ili Budom? Gdje pronaći Boga? To je pitanje od suštinske važnosti. Nikada nećemo biti u stanju pravilno obožavati Boga ako ne pronađemo odgovor na to pitanje. Tema koju pokreće ova žena nije samo dimna zavjesa uz pomoć koje nastoji izbjeći glavnu temu. Možda su Isusove riječi probudile u njoj istinsku duhovnu radoznalost – željela je susresti Boga. Ali gdje ga je trebala tražiti?

Isusov odgovor nije bio ono što je očekivala: «Vjeruj mi, ženo, dolazi čas kad se nećete klanjati Ocu ni na ovoj gori (Gerazimu) ni u Jeruzalemu» (**stih 21**). On joj govori da će vrlo skoro drevne nesuglasice među tim dvama velikim hramovima postati stvar prošlosti. Više neće trebati ići ni na jedno od tih mjesta kako bi se uistinu susrela sa živim Bogom. On ne izbjegava odgovor. Jasno joj govori koje je Njegovo gledište vezano za ovu spornu temu: «Vi se klanjate onome što ne poznate, a mi se klanjamo onome što znamo jer spasenje dolazi od Židova» (stih 22). Samaritanci su bili u krivu, Židovi u pravu. Bog je odlučio Svoju prisutnost usredotočiti na Svoj narod u hramu u Jeruzalemu, a ne u Gerazimu. Stoljećima je Jeruzalem bio mjesto na kojemu je Bog očekivao da se Njegov narod dođe susresti s Njime. Ali sve to imalo se sada promijeniti: «Ali dolazi čas - sada je! - kad će se istinski klanjatelji klanjati Ocu u duhu i istini» (**stih 23**). Uskoro je trebalo uvesti novi način komuniciranja s Bogom. Ta komunikacija neće više ovisiti ni o kakvom mjestu. Ovisit će o «Duhu i Istini.»

Više ne postoje sveta mjesta

Ovo je radikalno učenje. Širom svijeta ljudi i religije označili su posebne lokacije kao «sveta mjesta.» Sukladno njihovom shvaćanju, ako želiš susresti Boga moraš otići u hram ili svetište, džamiju ili crkvu. Kada sam prije nekoliko godina putovao Izraelom uspjelo mi je da mi u istome danu zabrane ulazak u crkvu i u džamiju. Rekli su mi da kratke hlače nisu prikladna odjeća za ulazak. Pitao sam ih u čemu je problem. Odgovor je bio: «Ovo je Božja kuća.» Izgleda da bi se Svevišnji sablaznio da vidi moja koljena.

Neki se ljudi klanjaju na ulasku u crkvenu zgradu, kao da Bog živi unutra. Bili bi užasnuti kada bi znali da mi u Oxfordu nakon nedjeljne službe u crkvi služimo sendviče. Ali zapravo u tomu nema ničega neprikladnog. Ne smijemo o crkvenoj zgradi razmišljati kao o «kući Božjoj.» Nema više svetih mjesta. Generacijama je valjalo ići u hram u Jeruzalemu kako bi se susrelo Boga. Ali Njegova volja nije bila da se to nastavi zauvijek. Kroz proroke je govorio o novome dobu koje dolazi, u kojemu će se sve izmijeniti. To novo doba nastupilo je kada je Mesija, Sin Božji,

došao na zemlju.

Isus mijenja sve

Samaritanka je poznavala teologiju dovoljno dobro da to shvati, stoga je rekla: «Znam da ima doći Mesija zvani Krist - Pomazanik. Kad on dođe, objavit će nam sve.» (**stih 25**). A Isus joj na to govori da je On taj: «*Ja sam*, ja koji s tobom govorim» (**stih 26**). Bog je došao na zemlju u osobi Svojega Sina Gospodina Isusa Krista, a time se sve promijenilo. U prošlosti su ljudi morali odlaziti u jeruzalemski hram kako bi doživjeli istinski susret s Bogom: tamo je On usredotočio otkrivenje o Samom Sebi. Ali to se sve promijenilo kada je došao Mesija. Istinsko obožavanje danas ovisi o osobi, a ne o mjestu; o Isusu, a ne o hramu. On je ispunjenje svega što se događalo prije Njega. To je vrijeme došlo zato što je Isus došao.

Chartwell je bila privatna rezidencija Winstona Churchilla. Danas je otvorena za javnost, a unutra se mogu vidjeti razni predmeti koji su mu pripadali – nešto odjeće, nekoliko pisama i pokoja cigara. Gledajući u te stvari, čovjek skoro ima osjećaj da je taj velikan tu negdje. Ali zamislite samo da se Winston Churchill nekako vratio u život i da čujete da živi negdje u Londonu. Više ne biste odlazili u Chartwell ako biste mu poželjeli biti blizu i upoznati ga; otišli biste u London. Više ne bi imalo smisla odlaziti u razgledavanje nekakvih cigara koje su samo simbol njegovoga prisustva, otišli biste vidjeti samog čovjeka. Na sličan način je i hram postao suvišan kada je Isus došao na zemlju. On je sadržavao samo simbole Božjega prisustva, kamene ploče s Njegovim zapovijedima, koje ukazuju na Njegov sveti karakter. Ali s Isusom je došlo nešto više od običnoga simbola; On je utjelovljena stvarnost, sam Bog u ljudskom obliku. Stoga ako želimo susresti Boga i obožavati ga, ne moramo ići ni na kakvo posebno mjesto – bio to Gerazim, Jeruzalem, ili neka crkvena zgrada. Umjesto toga moramo doći k posebnoj osobi Gospodina Isusa Krista. On je ustao od mrtvih i danas živi, a kroz Njega smo i mi u stanju ući u izravan i intiman odnos s pravim i živim Bogom.

Želite li obožavati Boga? Ne morate ići u neku religijsku građevinu niti na neko posebno mjesto. Morate doći k Isusu. Istinsko je obožavanje nemoguće bez Isusa Krista. Slijedeće dvije tvrdnje koje ćemo razmotriti, da također moramo obožavati u Duhu i Istini, zapravo su samo produžetak ove temeljne istine.

B. Istinsko je obožavanje nemoguće bez Duha Svetoga

Isus je rekao: «Bog je duh i koji se njemu klanjaju, u duhu i istini treba da se klanjaju.» (**stih 24**). Postojale su određene debate oko toga što Isus misli pod time «u Duhu.» Neki su tvrdili da se radi o ljudskome duhu, čovjekovom «nutarnjem biću.» Ako je tako onda On govori da istinsko obožavanje nema nikakve veze s vanjskim djelovanjem – posebnim ritualima u svetim građevinama. Umjesto toga, stvar počinje u srcu; to mora biti unutarnja stvarnost u mojemu duhu. To je nesumnjivo točno, ali mislim da Isus ovdje govori daleko više od toga. «Duh» se odnosi na Duha Svetoga. Bez njega ne može biti nikakvog istinskog obožavanja. Drugim riječima, istinsko obožavanje je nadnaravna pojava. To nije nešto što mogu ponuditi sam od sebe. Treba mi Božja pomoć, u vidu djelovanja Njegovoga Svetoga Duha, da bih ga mogao pravilno obožavati.

Već smo vidjeli da ako želim obožavati Boga, moram doći k Isusu, Njegovome Sinu, jer ću Boga pronaći jedino preko Isusa. Istinski je «klanjaoc» onaj tko priznaje Isusa onim što On uistinu jest, živi Bog, i potom nastoji živjeti sukladno toj istini. Priroda kršćanskoga obožavanja je tema drugoga poglavlja, ali ovdje se moramo dotaknuti i toga. Obožavanje se ne može ograničiti na ono što nedjeljom radimo u crkvi. Obožavanje znači podlaganje Isusu u svakom području života, a to je nešto što ne mogu uraditi sam od sebe. To mi je nemoguće jer se sukobi s mojom prirodnom željom da ugodim sebi umjesto Bogu koji me je stvorio.

Obožavanje sebe

Po prirodi obožavam samoga sebe. Živim kao da sam ja Bog. Živim za svoje želje, svoju ugodu i svoje ambicije. Svi smo mi takvi po prirodi. Ali Isus nas poziva na promjenu. Njegov je zahtjev da siđemo s toga prijestolja i živimo za Njega kao našega kralja. Zapovijeda nam da skinemo krunu i bacimo ju Njemu pod noge, te da počnemo živjeti podložnim životom, u poslušnosti Njemu. To znači istinski obožavati, a ja to sam od sebe ne mogu postići. Poprilično je lako pojaviti se nedjeljom u crkvi, malo se moliti i otpjevati par pjesmica. Svatko može reći: «Vjerujem u Boga Oca, Sina i Duha Svetoga.» Svatko može pjevati: «Volim te Bože i Tebi dižem glas u slavljenju.» Ali istinsko obožavanje nešto je više od toga. To nisu samo riječi, nego također i djela, jer ono što stvarno mislim o Isusu pokazujem svojim načinom života. Da bih istinski obožavao moram promijeniti čitav pravac kretanja u životu. Obožavanje znači pokazivanje moje ljubavi za Krista tako što ću za Njega živjeti u obitelji, među prijateljima, na poslu, na fakultetu, na zabavi ili u automobilu. A to je nešto što ne mogu sam. Meni je to nemoguće.

U prethodnome poglavlju Ivanovoga evanđelja nailazimo na užasan prikaz ljudske prirode: «A ovo je taj sud: Svjetlost je došla na svijet, ali ljudi su više ljubili tamu nego svjetlost jer djela im bijahu zla» (**Ivan 3:19**). Kada je Gospodin Isus Krist stigao na svijet, ljudi mu se nisu poklonili, kao što su to trebali uraditi. Umjesto toga su pobjegli od Njega. Ne sviđa nam se svjetlo. Mi smo poput onih sitnih buba u prašini koje trkom traže zaklon kada netko podigne kamen ispod kojega su se skrivale. Isus je prijetnja našoj cijenjenoj nezavisnosti. On preispituje naš način života. Znamo da ukoliko ga počnemo obožavati, to obožavanje se ne može ograničiti samo na nekakvu zgradu nedjeljom. To obožavanje morat će imati ozbiljne posljedice na svaki pojedini dio našega života, a to nam se ne sviđa. Po svojoj prirodi mi obožavamo sami sebe.

Moramo biti nanovo rođeni

Kako je onda moguće istinski obožavati? Lako je reći da možemo obožavati samo preko Isusa Krista, ali kako da uopće stignem do Isusa, ako po svojoj prirodi bježim od Njega. Odgovor je da ću k Isusu doći jedino po Duhu. Da bi se stvorio «istinski klanjaoc» potrebno je čudo od Boga. To je važno i za Nikodema, veoma religioznoga čovjeka čiji je susret s Isusom zabilježen u Ivanovom evanđelju 3. Mislio je da je cijeloga života obožavao Boga, ali nije bilo tako. Isus mu kaže: «Odgovori mu Isus: Zaista, zaista, kažem ti: tko se ne rodi nanovo, odozgor, ne može vidjeti kraljevstva Božjega» (**stih 3**).

Nitko ne može postati Božjim prijateljem, niti može istinski obožavati, po svojoj

dobroti, religioznosti ili naporima. Naša je jedina nada u tome da postanemo posve novi ljudi. Moramo biti nanovo rođeni. Nikodem zna da mu je to nemoguće: «Kako se čovjek može roditi kad je star? Zar može po drugi put ući u utrobu majke svoje i roditi se?» (**stih 4**). Ali ono što je nemoguće nama, Bogu je moguće, djelovanjem Duha Svetoga. Isus je rekao: «Zaista, zaista, kažem ti: ako se tko ne rodi iz vode i Duha, ne može ući u kraljevstvo Božje» (**stih 5**). Moramo biti nanovo rođeni. Treba nam čudo ako se ikada mislimo pokloniti pred Isusovim nogama i istinski ga obožavati. Zbog toga što to čudo nastaje samo djelovanjem Duha Svetoga, istinski obožavati moramo «u Duhu.»

Stoga se «obožavanje u Duhu» ne odnosi na govor u jezicima ili djelovanje u nekom posebnom duhovnome daru. Niti Isus tu govori o naletu emocija tijekom pjevanja. Ovo obožavanje nije svojina neke odabrane grupe Kršćana. Svi koji su nanovo rođeni «obožavaju u Duhu» - jedna stvar vodi k drugoj. Obožavati «u Duhu» znači priznati Isusa za Boga i živjeti sukladno toj činjenici. Radi se o obraćenju i životu koji proistječe iz toga. Ivanovo evanđelje nikada ne odvaja Isusovo djelovanje od djelovanja Duha Svetoga; oni idu zajedno. Duh nas dovodi k Isusu u omogućava nam da obožavamo Boga, a potom nam daje moć da u tomu i ustrajemo. Istinsko je obožavanje nemoguće bez Duha Svetoga.

Možda već godinama idete u crkvu. Kršteni ste i već ste mnogo puta uzeli Gospodnju večeru. Član ste crkvenoga zbora ili glazbene grupe i volite pjevati kršćanske pjesme. Ali još je uvijek moguće da nikada niste ni počeli obožavati Boga. Ja sam osobno prošao kroz 2500 kršćanskih sastanaka prije negoli sam bio nanovo rođen. Tek je tada Duh počeo djelovati u mom životu i privlačiti me k Isusu Kristu. Nemojte brkati religiju i istinsko obožavanje. Jeste li došli k Isusu, svu svoju vjeru stavili u Njega, i počeli živjeti za Njega? Ako niste, molite da Bog učini to čudo u vašem životu i udijeli vam novo rođenje o kojemu govori Isus. Molite ga da od vas napravi «istinskoga klanjaoca.»

C. Istinsko je obožavanje nemoguće bez istine

Neki čitatelji možda misle: «Mogu prihvatiti činjenicu da je dobro slaviti Boga kroz Isusa Krista. To mi odgovara, ali sigurno moraju postojati i neki drugi načini obožavanja, zar ne? Pomislite samo na sve one ljude na svijetu koji iskreno obožavaju na svoj način. Ne želite valjda kazati da je istinsko obožavanje nešto što samo Kršćani mogu dati Bogu?» Ipak, ja tvrdim upravo to, jer to je ono što je Isus govorio.

Ne možemo sami birati kako ćemo obožavati. Moramo obožavati «u Duhu i istini.» Istina danas nije popularan pojam. Živimo u pluralističkom društvu. Ljudi oko nas vjeruju u raznorazne stvari, a nas se smatra izuzetno arogantnima i drskima ukoliko ustvrdimo da poznajemo istinu, a da ju oni koji se s nama ne slažu ne poznaju. Shirley MacLaine, popularna glumica i New Age guru, izjavila je: «Svatko ima svoju vlastitu istinu, a objektivna istina kao takva zapravo ne postoji.» Ali Isus se ne bi složio s njome. On govori ne samo o nekoj tamo istini, ili pak subjektivnoj istini, nego o **pravoj Istini** – onoj jedinoj. Poznate su Njegove riječi: «Ja sam Put i Istina i Život: nitko ne dolazi Ocu osim po meni» (**Ivan 14:6**). On nije samo jedna od mnogih opcija. On je jedinstven; jedino On omogućava istinsko obožavanje.

Isus je istina

Jedino je Isus savršena objava Boga. On omogućava istinsko obožavanje jer nam pokazuje kakav Bog zapravo jest. Ne trebamo slijepo obožavati nekakvoga boga kojega smo sami zamislili. Moramo obožavati jedinoga istinskoga Boga koji nam se objavio preko Svojega jedinoga Sina. Druge religije započinju na zemlji, s ljudskim bićima koja gledaju u nevidljiva nebesa i nagađaju kakav bi Bog mogao biti. Ali Kršćanstvo se ne zasniva na nagađanju. Ono počinje u nebu, gdje Bog pokreće inicijativu, dolazi na zemlju i otkriva nam istinu o Sebi. Zato što imamo ovu istinu, mi smo u stanju obožavati Boga kakav On uistinu jest, a ne samo kakvim ga mi zamišljamo.

Ali treba nam i više od otkrivenja da bismo ostvarili istinsko obožavanje. Ne sprječava nas samo neznanje da obožavamo Boga: sprječava nas i naš grijeh. Po svojoj prirodi mi se okrećemo od Boga. Ishod je toga da smo pod osudom, odvojeni od Njega. Ne treba nam samo otkrivenje, nego i otkupljenje. Moramo se vratiti natrag u izravan odnos s Njime. Isus je otkupitelj i spasitelj kojega trebamo. On nam nudi savršeno otkrivenje, a ostvario je i savršeno otkupljenje.

Ključni trenutak

Dvapat u Svojem razgovoru sa Samaritankom Isus joj je rekao da dolazi određeni čas. On govori o nadolazećemu trenutku kada će se sve izmijeniti. Od tada nadalje mjesta kao takva više neće biti važna, ni Gerazim ni Jeruzalem. On kaže: «Ali dolazi čas - sada je! - kad će se istinski klanjatelji klanjati Ocu u duhu i istini jer takve upravo klanjatelje traži Otac» (stih 23). Najdoslovniji prijevod ove fraze bio bi: «Dolazi trenutak...» U Ivanovom evanđelju Isus u više navrata govori o tome «času.» Taj je «čas» za Njega imao veoma posebno značenje jer se radilo o odlučujućemu trenutku nastupanja novoga doba. Radilo se o trenutku Njegove smrti onoga što je nakon toga uslijedilo – Njegovo uskrsnuće i uzašašće u nebo.¹ Taj je čas omogućio istinsko obožavanje. Njegova je smrt sve izmijenila.

Na križu je Isus riješio problem velike barijere koja nas je dijelila od Njegovoga Oca tako što je na Sebe preuzeo kaznu za naša zlodjela. Tako nam je omogućio da uđemo u Božju prisutnost i živimo u prijateljstvu s Njime. Umro je kako bi od nas napravio «klanjaoce.» Po svojoj prirodi ja obožavam sebe. Isus Krist je na Sebe preuzeo kaznu za moje *samoobožavanje* i *samoslavljenje*. Omogućio mi je da povratim prijateljstvo s Bogom. Sada imam slobodu ponovo obožavati u istini.

W. Tozer ovako je to opisao:

Božja nakana i smisao slanja Njegovoga Sina da umre, uskrsne, živi i bude desna ruka Bogu Ocu, leži u vraćanju ukradenoga dragulja, dragulja obožavanja; kako bismo se mogli povratiti i ponovo naučiti ono za što smo uopće stvoreni – da obožavamo Boga u ljepoti svetosti, da provodimo svoje vrijeme u divljenju i obožavanju Boga, da to osjećamo i iskazujemo svojim radom, i da ne radimo ništa što ne odražava obožavanje svemogućega Boga kroz Njegovoga Sina Isusa Krista.²

¹ Ivan 2:4; 7:30; 8:20; 12:23, 27; 13:1; 17:1.

² A. W. Tozer, *The Missing Jewel of the Evangelical Church* (Harrisburg, PA: Christian Publications, n.d.), 12.

Spasiteljskim djelom Isusa Krista omogućeno je istinsko obožavanje. Samo je On istina; nema drugoga puta k Bogu. On pruža otkrivenje i otkupljenje, bez čega je istinsko obožavanje nemoguće. Stoga, ako mislim obožavati kako bih trebao, moram čuti istinu o Isusu. Ta se istina ne nalazi nigdje drugo osim u Evanđeljima o Kristu, objavljenima u Bibliji.

Pretpostavljam da ste već Kristovi sljedbenici i da nastojite živjeti životom obožavanja. To je počelo kada vam je Bog omogućio da spoznate istinu o Isusu i da na nju odgovorite vjerom i pokajanjem. Ako ga mislimo i dalje pravilo obožavati, moramo i dalje slušati istinu o Njemu. Obožavanje nikada ne započinje s nama; ono je uvijek odgovor na istinu. Ono proistječe iz razumijevanja Božje osobnosti i onoga što je kroz Krista uradio za nas. Ono započinje Njegovim otkrivenjem i otkupljenjem. Stoga se moramo pobrinuti da Biblija, koja sadrži ovo otkrivenje i ukazuje nam na Božje djelo otkupljenja, ostane u samome srcu naših sastanaka i našega duhovnoga života. Prije propovijedanja na raznim sastancima znao sam primiti poruke u stilu: «Skratite govor jer želimo što dulje obožavati Boga.» Ali kako da pravilno obožavam Boga ako se nisam prisjetio Njegove istine? Božja istina u Bibliji daje mojemu obožavanju silu kroz tjeban koji je preda mnom.

Troje u Jednom

Istinsko obožavanje je nemoguće bez Isusa Krista, Duha Svetoga i istine. Vidite li kako se to troje zapravo stapaju u jedno? Istinsko je obožavanje moguće jedino kroz Isusa, i to zbog Njegovoga jedinstvenoga otkrivenja i otkupljenja. Ali ne možemo mu odgovoriti na poticaj ukoliko ne čujemo tko On jest i što je uradio – trebamo istinu. Ali čak ni to nam nije dovoljno, jer na istinu nikada neću odgovoriti ako mi u tomu ne pomogne Duh Sveti, o kojemu se u Ivanovome evanđelju govori kao o «Duhu istine.»³ Ne smijemo dijeliti Duha od istine i oslanjati se na emocije (na primjer tijekom pjevanja) kao da su djelovanje Duha, kao ni oslanjati se na mentalne procese u mozgu (na primjer tijekom proučavanja Biblije) kao da su djelovanje istine. Ne, Bog Duh koristi istinu, Svoju Riječ, kako bi nas privukao Kristu i napravio od nas ljude koji ga obožavaju, i održao nas na životu u obožavanju. Trebamo sva tri faktora ako mislimo istinski obožavati Boga: Isus Krist, Duh Sveti i istina. Istinsko obožavanje Boga Oca moguće je jedino preko Boga Sina, po Bogu Duhu, kada slušamo Božju istinu iz Njegove Riječi, Biblije.

³ Ivan 14:17; 15:26; 16:13.

2.

Priroda kršćanskoga obožavanja

«Žive žrtve»

«Zaklinjem vas, braćo, milosrđem Božjim: prikažite svoja tijela za žrtvu živu, svetu, Bogu milu - kao svoje duhovno bogoslužje. Ne suobličujte se ovomu svijetu, nego se preobrazujte obnavljanjem svoje pameti da možete razabirati što je volja Božja, što li je dobro, Bogu milo, savršeno».

Rimljanima 12:1-2

Jane je imala uistinu težak dan na poslu. Sve je počelo kada joj je jedna kolegica telefonom javila da je bolesna i da neće doći na posao – to je na nju od samoga početka stavilo dodatan pritisak. Morala je na sebe preuzeti dodatne zadaće, a već je bila pretrpana poslom. Sve je moralo biti spremno za prezentaciju u četiri sata poslijepodne. Razina stresa bila je visoka, i tijekom dana samo se podizala. Kvar na stroju za fotokopiranje samo je dodatno pogoršao stvar. Posljednja kap u čaši bila je vijest da je jedna od tajnica uspjela zagubiti izvjesni dokument od ključne važnosti, koji je sadržavao sve podatke koji su joj bili potrebni. Morala je početi s izlaganjem bez podataka, zbog čega će pred svima izgledati kao totalna budala. Bila je bijesna. Ali upravo kada se spremala za verbalni napad na tajnicu, sjetila se što je toga jutro pročitala u Bibliji – kako joj je Bog oprostio sve one užasne stvari koje je uradila. Pomislila je u sebi: «Ako je Bog spreman meni oprostiti, zar da i ja ne oprostim drugima?» Uspjela je pregristi jezik i riječi su ostale neizgovorene.

John je upravo stigao na fakultet. Nikoga ne poznaje i očajnički želi pronaći nekakve prijatelje, stoga prisustvuje što većem broju društvenih zbivanja. Bio je na raznim uvodnim sastancima. U ponedjeljak se radilo o Društvu ljubitelja Zvezdanih Staza, u srijedu je to bilo Društvo ljubitelja *Tobasca*, a danas je to Veslački klub. Ne misli veslati (nije baš **toliko** glup), ali svi će biti tu i to mu je prilika da upozna još ljudi. Ubrzo mu postaje sasvim jasno da cilj večeri nije raspravljanje o divotama veslanja, niti gledanje šampionskih video zapisa, nego jednostavno opijanje. John vidi da svi ljudi s kojima se u posljednjih par dana uspio upoznati ispijaju kriglu za kriglom, i osjeća da im se stvarno želi pridružiti. Oni neće ni primijetiti ako se nakon par krigli prebaci na sokove. U njemu bjesni bitka. Da li da udovolji novim prijateljima i uklopi se u društvo, ili da pokuša udovoljiti Bogu? Kada tako postavi stvar, zna što mu je činiti. Krist je bio voljan umrijeti za njega; što je malo neugodnosti u usporedbi s time? Stoga se prebacio na sok umjesto da se opije.

A tu je i Peter. Cijeloga je tjedna brojio dane do službe. Voli se sastajati sa svima, ali najviše od svega voli pjevati. U crkvi je i pjeva na sav glas: «Ljubim Tebe Bože, i Tebi dižem glas u slavljenju... raduje se duša moja... Samo Tebe ja ću slaviti...»

Što je to obožavanje?

Koje od ovo troje ljudi tijekom priče obožava Boga? Kada bismo proveli uličnu anketu, vjerojatno bi većina odgovora glasila da je jasno kako Peter obožava Boga. Fraze o obožavanju najčešće se koriste vezano za aktivnosti u crkvi. Ne govore samo ljudi iz svijeta na taj način. Crkvene obavijesti pozivaju ljude na «obožavanje u Nedjelju,» pri čemu se nekako podrazumijeva da je «obožavanje» nešto što se odvija između ta četiri zida. Dok sam se pripremao za pisanje ove knjige naišao sam na oglas za konferenciju pod naslovom «Obožavanje.» U njemu su bili i neki detalji vezano za seminare koji će se nuditi javnosti. Sve navedeno odnosilo se na događanja prilikom nekoga religijskoga sastanka: «Liturgija i obožavanje,» «Obožavanje u keltskome (irskome) stilu,» «Ples i obožavanje,» «Pisanje pjesama obožavanja.» Je li obožavanje svedeno samo na te stvari kada se Kršćani sastanu, i pogotovo kada pjesmom slave Boga? Biblija kaže da nije tako.

Ne bi me začudilo da su neki čitatelji jednostavno pretpostavili da se knjiga pod naslovom «**Istinsko obožavanje**» odnosi isključivo na kršćanske sastanke. Ali Biblija nam govori da se obožavanje odnosi na čitav naš život. Peter možda obožava Boga kada pjeva u crkvi, ali to radi i Jane kada pregrize jezik na poslu, kao i John kada na zabavi pije samo bezalkoholna pića. Stoga vas molim, dok budemo razmatrali što Biblija govori o obožavanju, nemojte u svojem umu ostajati isključivo unutar crkve. Dopustite mislima da otputuju i na stvari koje ćete raditi slijedećega ponedjeljka u jedanaest sati, na primjer, ili pak na subotu uvečer u devet sati. Pozvani smo na obožavanje Boga gdje god da se nalazimo i što god da radimo, i to u bilo koje doba dana. Ako stvarno razumijemo što Bog poučava na ovu temu, to bi se trebalo odnositi na sve što radimo, gdje god to radili.

U ovome ćemo poglavlju razmotriti jedan kratki odlomak iz Pavlove poslanice Rimljanima kako bismo vidjeli što nam se tu govori i obožavanju. Ideja «obožavanja» veoma je široka u Novom Zavjetu. Postoje četiri različite grčke riječi koje se naizmjenično prevode kao «obožavanje» u našim prijevodima Biblije, a svaka od njih ima ponešto drugačije značenje (u narednome ćemo poglavlju ukratko razmotriti svaku od njih). Ali odlomak **Rimljanima 12:1-2** nam nudi odličan sažetak biblijskoga učenja na ovu temu. U prvome stihu Pavao kao da izlaže definiciju onoga što po njegovome mišljenju obožavanje jest. On kaže da obožavanje traži svijest o Božjoj milosti, žrtvovanje tijela Bogu i poslušnost Božjoj volji u svakome dijelu života.

1. Obožavanje traži svijest o Božjoj milosti

Prvi stih dvanaestoga poglavlja jedna je od velikih prekretnica u Pavlovom veličanstvenom pismu Kršćanima u Rimu. Od prvoga do jedanaestoga poglavlja tekst se bavi onime što je Bog uradio za grješna ljudska bića. Tema narednih poglavlja, od dvanaestoga do petnaestoga je ono što nam valja uraditi kao odgovor na Božje djelo. Pavao u stvari kaže: «Bog je za vas uradio tako mnogo, sada je na vama da živite za Njega.» A to je poruka i prvoga stiha. Sa samo dvije riječi Pavao sažima sve ono što je dotada rekao u poslanici. Govori o «Božjoj milosti.» Je li i vas zahvatila Božja milost? Ako nije, onda ga nikada nećete zapravo obožavati. Shvaćanje Bože milosti za nas je kao gorivo koje u svakome dijelu života daje snagu i moć našem obožavanju.

Već odavno su mi se sviđale neke pjesme iz mjuzikla «Jadnici,» ali sam priču nisam poznao sve dok mi je netko nedavno nije razjasnio. U romanu Victora Hugoa «Jadnici,» Jean Valjean upravo je otpušten iz zatvora i traži prenoćište. To nije lak zadatak jer su u ono vrijeme u Francuskoj bivši zatvorenici morali sa sobom nositi posebne iskaznice. Svi krčmari su sumnjičavi prema njemu i ne žele ga primiti. Četiri dana provodi lutajući ulicama sve dok mu se naposljetku ne smiluje neki čovjek – biskup. Valjean odlazi u krevet, čeka da biskup zaspi i potom pretražuje kuću u potrazi za bilo čime što bi vrijedilo ukrasti. Uskoro pronalazi obiteljsku srebrninu i bježi s plijenom.

Policija ga uskoro zaustavlja i pronalazi srebro. Pod pretpostavkom da ga je ukrao, vode ga natrag k biskupu i kucaju na vrata njegove kuće. Ono što je uslijedilo iznenadilo je sve prisutne. Biskup govori: «Ah, tu si Valjeane! Baš mi te je drago vidjeti. I nadao sam se da ćeš se vratiti. Sigurno si došao po svijećnjake. I oni su od srebra. Htio sam ti i njih dati.» Potom se okrenuo k policajcima i rekao im: «Niste valjda mislili da je ovaj čovjek lopov? O ne, ja sam mu dao to srebro. Sada pripada njemu.» Zbunjeni žandari odlaze i ostavljaju Valjeana širom rastvorenih usta u nevjericu. Nikada više nije bio onaj isti čovjek. Zapanjujuća biskupova velikodušnost i milost toliko su ga se dojmili da se zauvijek promijenio. Ostatak života posvetio je pomaganju potrebitima.

Božji dar

Pavlova poslanica Rimljanima priča nam sličnu priču. Apostol započinje s neugodnom činjenicom da je svatko od nas okrao Boga. Bog nas je stvorio i ulio u nas Svoju ljubav. Dao nam je sve što imamo i u čemu uživamo, ali mi smo Njega zakinuli za slavu, ljubav i poslušnost koje samo njemu pripadaju. Umjesto toga, druge smo vrijednosti stavili iznad Njega i za te stvari živimo kao da su Bog: novac, užitak, uspjeh. Dan za danom iskazujemo Bogu neposluh. On bi mogao ustrajati na potpuno zasluženoj kazni i baciti nas u paklenu tamnicu, odvojiti nas zauvijek od Sebe. Ali umjesto toga, u Svojoj beskrajnoj ljubavi, Bog nam nudi dar – ne nekakve srebrene svijećnjake, nego nešto beskrajno vrijednije – dar opraštanja i mogućnost prijateljstva s Njime zauvijek. Da bi to bilo moguće, On sam uradio je mnogo toga. To ga je koštalo života Njegovoga jedinoga Sina, Gospodina Isusa. Na Sebe je preuzeo kaznu koja je nas trebala zadesiti kako bismo, ako vjerujemo u Njega, mogli stupiti u pravi odnos s Bogom – bez obzira na sve ono što smo prethodno uradili. To je divna poruka poslanice Rimljanima. Bog nam svima nudi veličanstveni dar iako zaslužujemo samo Njegovu kaznu.

Jean Valjean više nikada nije bio isti čovjek nakon biskupovoga čina dobrote. Naravno, Božja milost trebala bi na naš život imati još i veći utjecaj. Trebali bismo svim srcem reagirati na Pavlov poziv da svoja tijela prinesemo kao žive žrtve pred Božjom milošću.

U posljednjem smo poglavlju vidjeli da istinsko obožavanje nikada ne započinje našom vlastitom inicijativom. Ne radi se o ljudskim bićima koja pokušavaju steći naklonost nezainteresiranoga Boga. Ono je uvijek odgovor na Božju inicijativu slanja Isusa Krista da bude naš Spasitelj. Ono istječe iz zahvalnoga srca dok se prisjećamo što je Bog uradio za nas, imajući na umu Božju milost.

Neki Kršćani tijekom svojih prvih godina obraćenja uživaju slušati o Kristu i kako je On za njih umro na križu. Ali potom, kako vrijeme prolazi, počinju dobivati dojam da im je vrijeme da nadržu tu poruku i krenu na nešto drugo.

Misle da im treba nešto više sofisticirano. To je opasan mentalni sklop. Naravno, moramo širiti obzore i nastojati doznati što više o Bogu iz Pisama. Ali nikada ne možemo temeljne stvari ostaviti iza sebe. Poruka o Božjoj milosti koju nam ukazuje nije samo za neobraćene ljude i novopečene Kršćane. Ona je za sve nas. Trebamo ju imati na umu cijeloga života; u protivnome nećemo biti u stanju obožavati Boga. Obožavanje traži svijest o Božjoj milosti.

2. Obožavanje traži prinošenje mojega tijela Bogu

Prije Krista je Bog pozivao ljude da mu u hramu prinose životinjske žrtve. Kao što ćemo vidjeti u trećem poglavlju, te su žrtve imale biti samo privremeno rješenje. One su ukazivale na nešto više od sebe, na jednu i jedinu savršenu žrtvu koju je Krist prinio kada je umro na križu. Križem je žrtvovanje životinja privedeno kraju. Za njih više nije bilo potrebe. Kristova je žrtva samoga Sebe ostvarila sve ono što su prethodne žrtve samo nagoviještale. Kristova žrtva je grješna ljudska bića koja mu vjeruju učinila čistima u Njegovim očima, i prikladnima za prijateljstvo s Njime. Stoga ne moramo prinosti žrtve po kojima ćemo ostati u dobrim odnosima s Bogom. Krist je uradio sve što je bilo potrebno da bi se to ostvarilo. U Božjim smo očima savršeni zbog onoga što je On uradio za nas.

Ali još uvijek postoji žrtva za koju me se poziva da je prinesem: žrtva sebe samoga. Na jedan određeni način, Pavao govori: «Ne donosite žrtve, budite vi ono što se prinosi. Kao odgovor na Božju milost, prinesite mu svoje tijelo.» Takvu žrtvu Bog hoće – ne janje, niti jare, niti goluba, nego sebe. Takva je žrtva, kaže Pavao, sveta i Bogu ugodna – to je vaš duhovni čin obožavanja.

Um je važan

Riječ «duhovno» možda bi se mogla bolje prevesti kao «razumno» ili «racionalno.» Grčka riječ koju Pavao koristi je **logikos**, od koje danas imamo našu riječ «logika.» Ona ukazuje na činjenicu da je naše obožavanje povezano s umom. Veoma nam je važno to znati. U mnogim religijama su um i obožavanje odvojeni. U velikoj većini istočnjačkih religija čovjekov je cilj susresti se s božanskim na neracionalnoj razini. Čovjeka se potiče da isključi mozak, na primjer uz pomoć tjelesnih vježbi i ponavljanja **mantri**. U kontakt s božanskim dolazi se otklanjanjem svijesti. Tada počinje obožavanje.

U novije je vrijeme istočnjačka misao imala značajan utjecaj na Zapadnu kulturu. Sve više prednost dajemo iskustvu umjesto razmišljanju, osjećaju umjesto umu. Jedan je pisac to ovako izrazio: «naša kultura je u potrazi za iskustvom, a ne za istinom. Kod odabira religije jedini važan parametar je duhovni ushit koji se doživljava, kao da je obožavanje nešto što se ušmrkava kroz nos.»¹ Ta je tendencija zahvatila i Kršćanstvo. Mnogi ljudi koji idu u crkvu ondje traže nekakvo iskustvo. Ne žele razmišljati, žele izravan doživljaj s Bogom. Žele osjetiti Njegovu prisutnost oko sebe. A kada im se to dogodi, ili barem misle da im se dogodilo, onda to nazivaju «obožavanjem.» Za njih je obožavanje prvenstveno stvar osjećaja, a ne uma. Ali

¹ Clifford Longley, citat iz teksta Johna Blancharda *Does God Believe in Atheists?* (Darlington: Evangelical Press, 2000), 201.

Biblija nam ne dopušta da odvajamo jedno od drugoga. Istinsko obožavanje će svakako uključivati i emocije, ali neće početi s njima. Obožavanje je racionalno; ono uključuje i um.

Jedan je pisac kraj prvoga stiha preveo ovako: «Kao svoje svjesno bogoslužje»² Mislim da to lijepo odražava Pavlovu misao. Obožavanje uključuje i proces mišljenja jer započinje onime što je Bog za mene uradio kroz Krista. Ono je odgovor na ono što sam shvatio vezano za Njegovu milost. Ako «isključim» mozak, prekidam vezu s istinom koja me potiče na obožavanje. Stoga obožavanje mora biti racionalno. Ali ono ne može ostati samo u umu.

Tijelo je važno

Pavlov način korištenja riječi «tijelo» ukazuje nam na to da on ne misli kako je obožavanje čisto intelektualna ili mentalna aktivnost. To nije unutarnje mistično i apstraktno iskustvo. Ono čvrsto stoji na zemlji. Radi s o onomu što radim sa svojim tijelom dok ga prinosim, i to ne sebi, radi vlastite ugone, nego Bogu, Njemu na službu. Radi se o riječima koja izgovaram vlastitim jezikom, stvarima koje gledam svojim očima, mjestima na koja idem svojim nogama, onome što radim sa svojim spolnim organima i što činim sa svojim rukama.

Jeste li već obožavali Boga? Ne pitam vas jeste li doživjeli neko veličanstveno iskustvo Njegovoga prisustva. Pitam vas jeste li prinijeli svoje tijelo kao živu žrtvu Bogu? Jeste li to uradili svjesno? Shvaćate li da više ne pripadamo sebi? Krist je za nas dao Sebe, a mi zauzvat, s ljubavlju i zahvalnošću, trebamo Njemu dati sebe. Jeste li već rekli u svojem srcu: «Gospodine, evo me, stojim ti potpuno na raspolaganju. Uradit ću bilo što, ići ću bilo gdje za Tebe. Evo ti moj posao, moja obitelj, moj društveni život, moji talenti, studij, moje čitavo tijelo. Upotrijebi ga Sebi na slavu; upotrijebi svaki bio mene»? Zadržavam li neki dio svojega života za sebe? Trebam to predati Gospodinu i reći mu:

«Gospodine, evo me. Upotrijebi me za Tvoju slavu, predajem ti cijeloga sebe u obožavanju.»

Sviđa mi se ona stara priča o dječaku koji je bio veoma dirnut tijekom propovijedi o davanju. Propovjednik je naglasio da Bog stalno daje i da naše davanje treba biti reakcija zahvalnosti za Njegov najveći dar nama, dar Njegovoga Sina Isusa Krista. Kada je pladanj za prikupljanje milodara krenuo po prostoriji, dječak je pretražio džepove da vidi što bi mogao dati. Pronašao je prljavi rupčić, dugme na koncu i hrđavi džepni nožić. Zaključio je da nijedna od tih stvari nije prikladan dar obzirom na ono što je Bog dao njemu. Neko je vrijeme oklijevao držeći pladanj za milodare u rukama, a onda ga je stavio na pod i stupio nogama na njega. To je obožavanje: prinošenje cijeloga sebe Bogu.

3. Obožavanje uključuje poslušnost Božjoj volji u svim područjima života

Potičući nas da prinesemo svoja tijela Bogu, Pavao nam jasno objašnjava što to znači u praksi. On nastavlja: «*Ne suobličujte se ovomu svijetu, nego se preobrazujte obnavljanjem svoje pameti*» Ako mislimo pravilno obožavati Boga moramo biti nekonformisti, držati se onoga u što vjerujemo i biti različiti od svijeta. J. B. Phillips

² David Peterson, *Engaging with God* (Leicester: IVP, 1992), 174.

je drugi stih otprilike ovako preveo: «Ne dopustite da vas svijet oko vas oblikuje prema vlastitome kalupu, nego neka vas Bog preoblikuje iznutra.» To nije lako. Svatko može s velikim užitkom pjevati nedjeljom, «Sve što jesam Tebi dajem...» Ali obožavanje nije baš tako lako u ponedjeljak ujutro ili u subotu uvečer, kada ste okruženi kolegama i prijateljima koji nemaju nikakvu želju živjeti na Božji način. Ne možemo prosuđivati obožavanje u crkvi prema onomu što se događa unutar vremena od jednoga sata kada se svi sastanu u nedjelju. Istinski je test način na koji se članovi ponašaju tijekom ostatka tjedna. Jesu li konformisti koji se daju «suobličiti» sa svijetom? Ili su pak istinski «klanjaoci» koji slušaju Boga? A što je s vama? Kako vi osobno živite?

«Prva dva stiha poslanice Rimljanima 12 stavljaju zaključno poglavlje poslanice pod svod obožavanja.»⁻³ Pavao nam daje popis za provjeru našega obožavanja. Nema pitanja o instrumentima ili snazi. Umjesto toga on ispituje svakodnevni život. U poglavljima 12 i 13 Pavao nam govori što će život u obožavanju značiti u nizu različitih međuljudskih odnosa. Kakvo je vaše obožavanje gledano prema njegovim standardima?

Provjera obožavanja

1) Vaš odnos sa samima sobom (Rimljanima 12:3-8)

«Ne precjenjujte se više no što se treba cijeniti, nego cijenite se razumno» (stih 3).

Jeste li potajno puni sebe? «Vidi kako mi dobro ide na poslu ili na fakultetu. A imam i važnu ulogu u crkvi. Moja predanost je svima uzor. Ona evangelizacija se nikada ne bi mogla dogoditi bez mene.» Ali kada sami sebe tapšamo po ramenu bilo bi nam bolje da se malo zaustavimo i razmislimo. Tko nam je dao kvalitete i sposobnosti koje imamo? Bog. Zar onda sva hvala ne bi trebala ići Njemu?

2) Vaš odnos s drugim Kršćanima (Rimljanima 12:9-16)

«Srdačno se ljubite pravim bratoljubljem» (stih 10).

Je li vam sastajanje s braćom i sestrama glavni prioritet, ili pak u crkvu idete samo kada se ništa drugo ne događa? I kako se ponašate prema drugima kada se sastanete? Zanimaju li vas samo oni koji su vam odmah simpatični, ili se trudite upoznati i ostale? Kada postanete svjesni nečije potrebe, nastojite li pomoći? Kada je netko osamljen, pozivate li takvu osobu na druženje? Kada netko drugi govori, slušate li pomno? Ljubav mora biti nešto više od osmijeha nedjeljom ujutro. Svi mi moramo sebi postaviti pitanje: jesam li se spreman žrtvovati za druge?

3) Vaš odnos s neprijateljima (Rimljanima 12:17-21)

«Nikome zlo za zlo ne vraćajte» (stih 17).

Možda vas je susjed svojom užasnom glazbom sinoć držao budnima sve do dva poslije ponoći. Ali daje li vama to pravo da ujutro u sedam raspalite radio do maksimuma, ili da mu blokirate parking svojim automobilom? Možda vam je u prošlosti netko nešto skrivio. Hoćete li i dalje nastaviti držati tu gorčinu u sebi ili ćete zatražiti od Boga da vam pomogne da zaboravite?

4) Vaš odnos s autoritetima (*Rimljanima 13:1-7*)

«Svaka duša neka se podlaže vlastima nad sobom. Jer nema vlasti doli od Boga: koje postoje, od Boga su postavljene» (**stih 1**).

Pavao ovdje govori prvenstveno o državnim vlastima. Svi mi moramo poštovati zakon zemlje u kojoj živimo, čak i kada nam to ne odgovara. Poreze moramo plaćati korektno i u potpunosti. Ali postoji i šira primjena ove poruke. Možda mislite da je glupo što vaš šef insistira da ste na svojem radnome mjestu točno u devet sati ujutro – ali ako on tako kaže, trebate tako postupiti. Možda vam ne odgovara što fakultet traži da se računi podmire do određenoga datuma, ali svi mi moramo poštovati pravila.

5) Vaš odnos prema Božjim standardima (*Rimljanima 13:8-14*)

«Kao po danu pristojno hodimo, ne u pijankama i pijančevanjima, ne u priležništvima i razvratnostima, ne u svađi i ljubomoru» (**stih 13**).

Ljudi će reći: «Dobro je opijati se – svi to rade. Moraš se malo opustiti tu i tamo. I, molim vas lijepo, nemojmo ograničavati seks samo na brak! To je tako staromodno. Ne budimo tako uštogljeni. Eksperimentirajmo, uživajmo.» Hoću li se prikloniti načinu ovoga svijeta i slijediti svoje grješne porive? Ili ću obožavati Boga? O tome se radi na kraju krajeva.

Prinošenje tijela Bogu nije nešto što radim kada nedjeljom pjevam u crkvi, i potom na to zaboravim ostatak tjedna. To se mora provoditi u praksi, dan za danom, sat za satom. Jedan moj prijatelj ovako je to izrazio: «Kazati, *'Idem u crkvu obožavati'* jednako je smiješno kao i reći, *'Idem u krevet disati'*.»

Obožavanje bi trebalo definirati cijeli moj život.

Svi se mi moramo prisjetiti Božje milosti koju nam je iskazao. A potom bismo trebali sa zahvalnošću prinijeti svoje tijelo Bogu, provodeći tu žrtvu u praksi u svakome dijelu života. Ruth Graham, žena Billyja Grahama, nad kuhinjski je umivaonik postavila natpis s porukom: «Obožavanje Boga ovdje.» Kako bi samo drugačiji bili naši životi kada bismo svi to uistinu razumjeli.

3.

Kraj religije

«Sjeo je»

Gdje obožavamo? Točan odgovor na ovo pitanje nije «U Kristovoj Crkvi» ili «U katedrali Svetoga Spasitelja,» nego «svugdje.» Netko bi vas mogao optužiti da ste pedantni ako tako odgovorite na ovo pitanje, ali će vaš odgovor ipak biti ispravan. Vidjeli smo da obožavanje nije ograničeno samo na nedjeljna događanja u crkvi. Ono podrazumijeva reakciju na Božju milost iskazanu nama kroz Krista, i to tako da sebe potpuno predamo u svakome dijelu svojega života, gdje god da se nalazimo, u bilo kojemu trenutku. Zašto se onda Kršćani uopće sastaju? Ovim pitanjem pozabavit ćemo se u ovome i u četvrtome poglavlju. Ovo će poglavlje pružiti negativan odgovor: ne sastajemo se konkretno kako bismo obožavali Boga. Četvrto poglavlje pružit će pozitivan odgovor: sastajemo se kako bismo ohrabрили jedni druge. Možda vam se učini čudnim što čitavo jedno poglavlje posvećujem negativnom izlaganju, ali smatram da je to korisno uloženo vrijeme. Među Kršćanima postoji ozbiljna tendencija nebiblijskoga razmišljanja vezano za ovu tematiku, a tu je tendenciju potrebno pobiti Riječju Božjom. Mnogi ljudi vjeruju da se mi kao vjernici sastajemo kako bismo obožavali Boga. Naš govor odražava naše razumijevanje. Ponekad govorimo o «jutarnjem obožavanju» ili «večernjoj službi.» Ali Biblija nikada kršćanske sastanke ne definira tim izrazima.

Riječi obožavanja

U prethodnome sam poglavlju spomenuo da u Novom Zavjetu postoje četiri grčke riječi koje se u našem jeziku često prevode kao «obožavanje.» Čudno je to da se ove riječi skoro nikada ne koriste za opisivanje onoga što se događa na kršćanskim sastancima, a doslovno nikada se ne koriste za opisivanje cilja tih sastanaka. Pogledat ćemo ukratko svaku od tih riječi.

Klanjanje (proskuneo)

Proskuneo je grčka riječ koja se u našim Biblijama najčešće prevodi u smislu obožavanja. Ona doslovno znači «prići i poljubiti.» Riječ se koristila za opisivanje čina podlaganja u vidu padanja na koljena i ljubljena stopala nekoj uzvišenoj osobi, ili pak skuta ili zemlje pred njom. Također se koristila za opisivanje unutarnjega stava slavljenja i poštovanja koje je takav čin iskazivao. Mudraci su doputovali s istoka kako bi s mogli pokloniti novorođenome kralju Židova.¹ A nakon susreta s uskrslim Isusom, Njegove sljedbenice «polete k njemu, obujme mu noge i ničice mu

¹ Matej 2:2

se poklone»² Isus koristi isti izraz kada govori o novoj vrsti obožavanja koja će uslijediti: «istinski (će se) klanjatelji klanjati Ocu u duhu i istini»³

Iz knjige Otkrivenja doznajemo da se takvo obožavanje u svojem savršenome obliku već provodi u nebu.⁴ Knjiga Otkrivenja nama na zemlji je poziv da ne obožavamo Zvijer, nego samo Boga jedinoga.⁵ To znači podložiti se Njemu i samo Njemu služiti.

Riječ **proskuneo** se u samo jednom slučaju koristi vezano za crkveni sastanak, a u tome slučaju ne opisuje ono što Kršćani na sastanku rade, nego obraćenje jednoga nevjernika. U prvoj poslanici Korinćanima 14:25 Pavao kaže da će nevjernik koji čuje proročku riječ koja ga prekora «pasti ničice i pokloniti se Bogu priznajući: *Zaista, Bog je među vama*»

Služba (leitourgeo)

Grčka riječ **leitourgeo**, i njoj srodne, govore o obredima koji se obavljaju pred Bogom. Židovske svećenike i anđele opisuje se kako «služe Bogu» ili kako ga «obožavaju» izvršavajući svoje zadatke.⁶ Međutim, Novi Zavjet ne koristi ove riječi u isključivo «religijskome» smislu. Čak i svjetovni vladari «služe» Boga kada izvršavaju svoje dužnosti upravljanja.⁷ Pavao cijelo svoje evangelizacijsko poslanje poganima vidi kao služenje Kristu,⁸ a koristi riječi iz iste skupine kako bi opisao vjeru Filipljana.⁹ «Služba» se svakako ne ograničava samo na crkvu. Uistinu, Novi Zavjet ovu riječ koristi na samo jednom mjestu kako bi se opisalo ono što se događa na crkvenome sastanku, a tu se najvjerojatnije govori o molitvi.¹⁰

Štovanje (sebomai)

Ova se riječ koristi za opisivanje poštovanja ili strahopoštovanja kojega ljudska bića pokazuju pred Bogom. Najčešća upotreba je vezana za «bogobožne pogane» koji su sudjelovali u životu sinagoge.¹¹ Novi Zavjet ovu riječ također koristi i za opisivanje religijskih aktivnosti nekršćana,¹² ali u samo jednom slučaju ova se riječ odnosi na događanja na Kršćanskom sastanku – a i tada ju koriste nekršćani.¹³

Poslušnost/obožavanje (latreuo)

Riječ **latreuo** se koristi za obožavanje koje se Bogu iskazuje na nebu¹⁴ i za hramsko obožavanje Židova u Jeruzalemu.¹⁵ Ali, kao i u slučaju ostalih riječi koje se prevode kao «obožavanje,» ona nije ograničena samo na strogo religijsko značenje. Pavao je svoj misionarski posao opisao kao obožavanje¹⁶ a Isus je preokao da će neki

² Matej 28:9

³ Ivan 4:23

⁴ Otkrivenje 4:10; 7:11; itd.

⁵ Otkrivenje 14:6-7; 19:10; 22:8-9.

⁶ Hebrejima 1:6; 8:2.

⁷ Rimljanima 13:6.

⁸ Rimljanima 15:6.

⁹ Filipljanima 2:17.

¹⁰ Djela 13:2.

¹¹ Djela 13:43; 16:14.

¹² Djela 17:23; 19:27.

¹³ Djela 18:13.

¹⁴ Otkrivenje 7:15; 22:3.

¹⁵ Hebrejima 8:5; 13:10.

¹⁶ Djela 24:14; 27:23.

progonstvo Kršćana čak smatrati takvim «obožavanjem.»¹⁷

U širem se smislu ova riječ koristi za opisivanje kršćanskoga služenja Bogu cijelim svojim životom.¹⁸ Prinošenje svojega tijela za žrtvu Bogu «je naše duhovno bogoslužje.»¹⁹

U crkvu ne idemo da bismo obožavali

Ovaj kratki pregled novozavjetnoga jezika jasno nam pokazuje da obožavanje uključuje cijeli čovjekov život. Iako mi često ograničavamo terminologiju kada govorimo o događanjima prilikom kršćanskih sastanaka, Biblija to nikada ne radi. Howard Marshall je napisao veoma važan članak pod naslovom «*How Far Did the Early Christians Worship God?*» («*Do kuda su prvi Kršćani išli s obožavanjem Boga?*»). U njemu on kaže:

Istina je da se kršćanski sastanci izvana mogu opisati kao prilika za obožavanje Boga, kao i ustvrditi da su u njima prisutni i elementi služenja Bogu, ali veoma je zanimljivo da se o kršćanskim sastancima ne govori kao o specifičnom obožavanju Boga, a terminologija obožavanja se vezano za njih ne koristi niti ih se njome opisuje. Zaključimo li da je namjena kršćanskih sastanaka «obožavanje,» taj naš zaključak neće imati biblijskoga temelja. «Obožavanje» nije krovni izraz za ono što se događa kada se Kršćani sastanu.²⁰

Često pretpostavljamo da je glavni razlog našega kršćanskoga sastajanja obožavanje Boga, ali Novi Zavjet ne govori tako. On nas uči da primarni pravac djelovanja na našim sastancima nije od nas prema Njemu, nego umjesto toga od Njega prema nama. Kako smo u tomu pogriješili? Odgovor je da smo mentalno još uvijek zaglavljani u Starome Zavjetu. Nismo uspjeli potpuno shvatiti značenje Isusovoga dolaska. On je religiju priveo kraju, a nama je vrijeme da to shvatimo.

Starozavjetna religija

U starozavjetnim danima, prije Kristovoga dolaska, veliki dio obožavanja Boga bio je usredotočen u hramu u Jeruzalemu. Bog je Svoju prisutnost usmjerio na samo srce toga hrama, na Svetinju nad svetinjama. Kada su mu se Izraelci htjeli približiti, morali su to uraditi ondje. Ali nisu mogli tek tako došetati do Njega. Mogli su mu se približiti jedino preko posrednika, poznatih pod nazivom **svećenici**.

Kada mi je bilo četrnaest godina bio sam na vrhuncu ovisnosti o kriketu i primio sam uzbuđljiv poziv. Bio sam pozvan na londonski stadion *Oval* gledati kriket utakmicu između Engleske i Indije. Moj mi je domaćin također rekao da ću, ako odem do ulaza u paviljon, moći ući unutra i upoznati neke od igrača za Englesku. Bio sam veoma uzbuđen. Što se mene ticalo, paviljon je bio sveto tlo – malo je njih moglo ući onamo. A susret s nekima od najboljih svjetskih igrača kriketa bio je veličanstven

¹⁷ Ivan 16:2.

¹⁸ 2 Timoteju 1:3; Hebrejima 9:14.

¹⁹ Rimljanima 12:1.

²⁰ «*How Far Did the Early Christians Worship God?*», Churchman 99 (1985), 220.

dogadaj za opčinjenoga tinejdžera.

Ali kako ući u paviljon? Na vratima su stajali čuvari koji su propuštali samo članove. Nisam se trebao brinuti oko toga. Otišao sam do ulaza u zakazano vrijeme, a ondje me dočekaao moj domaćin, zajedno sa svojim prijateljem Godfreyem Evansom.

Bojim se da će važnost toga imena nekim čitateljima promaknuti. Ako ste imali tu nesreću odrasti u zemlji u kojoj se kriket ne igra, to vam se može oprostiti. U protivnom biste trebali znati da je Godfrey Evans jedan od najboljih igrača kojega je Engleska ikada imala. Čuvar na vratima odmah ga je prepoznao. U normalnim bi me uvjetima sa zadovoljstvom isprašio vani, ali zato što sam bio s Godfreyem, odmah su me propustili unutra. On je bio moj posrednik – bez njega ne bih mogao ući.

Takva je bila i uloga svećenika u Starome Zavjetu. Bog je bio tako svet, a narod tako grješan, da nisu mogli tako jednostavno stupiti u Njegovu prisutnost. Svakoga puta ulaz bi im bio zapriječen. Mogli su mu se približiti jedino preko posrednika – svećenika. A ti su svećenici prvo morali prinositi žrtve. Ljudi su zaslužili smrtnu kaznu zbog svojega neposluha Bogu, ali u Svojoj milosti Bog je dopuštao da se umjesto njih pogube životinje kao zamjena. Žrtvama se su na taj način postizalo jednokratno otkupljenje između svetoga Boga i grješnoga naroda. Ali, kao što ćemo vidjeti, ovakvo otkupljenje nije bilo savršeno: Izraelcima je pristup Bogu bio veoma ograničen. Trebao im je bolji posrednik.

Glavni pravac djelovanja u hramu bio je od ljudskih bića prema Bogu, dok su mu preko svećenika prinosili žrtve. Ali to više ne bi trebao biti model i za kršćanske sastanke. Isus je čitav sustav hramskoga obožavanja priveo kraju. On ga je savršeno ispunio. Hram i hramske žrtve bili su zamišljeni samo kao Božje privremeno rješenje. Ukazivali su na nešto iznad sebe, na ono što je Krist došao ostvariti. Poslanica Hebrejima posebno naglašava ovu činjenicu.

Poslanica Hebrejima

Poslanica Hebrejima napisana je za židovske Kršćane koji su se suočili s progonstvom. Zbog ovoga progonstva bili su u iskušenju otići od Krista i vratiti se svojoj staroj religiji. Pisac poslanice moli ih da to ne čine. Podsjeća ih da je ono što imaju u Kristu daleko bolje od onoga što su ranije imali. Hram i hramski rituali nisu od samoga početka bili zamišljeni kao trajno rješenje. Bila je to samo «kopija» prave stvari, samo «sjena» u usporedbi s onim što je nastupilo Kristovim dolaskom.²¹

Poklon kojega sam se kao dijete najviše užasavao bio je model aviona kojega sam moraš sklopiti. Imam dvije lijeve ruke i nikako mi nije uspijevalo spojiti dijelove i od njih dobiti onakav lijepi avion kakav je prikazan na kutiji. Ali iz nekih meni nepoznatih razloga, neki moji prijatelji uživali su u sklapanju tih modela. Uživali su u procesu spajanja i potom u igri s dovršenim modelima. Njihovi su avioni izgledali impresivno, ali nitko od mojih prijatelja nije bio toliko lud da pomisli da bi ti avioni mogli stvarno poletjeti. Bili su to samo modeli.

Pisac poslanice Hebrejima želi da njegovi čitatelji shvate da je starozavjetni religijski sustav također bio model koji nije bio u stanju uspostaviti savršeni odnos s Bogom. Samo je Kristovo djelo omogućilo takav odnos. On je savršeni svećenik koji je prinio

²¹ Hebrejima 8:5; 9:24; 10:1.

savršenu žrtvu i omogućio savršeni pristup k Bogu.

Savršeni svećenik

Krist nije bio ograničen na način na koji su to bili starozavjetni svećenici. Njima je zbog smrti stalno valjalo nalaziti zamjenu, ali Isus živi zauvijek:

K tomu, mnogo je bilo svećenika jer ih je smrt priječila trajno ostati. A on, jer ostaje dovijeka, ima neprolazno svećeništvo. Zato i može do kraja spasavati one koji po njemu pristupaju k Bogu - uvijek živ da se za njih zauzima. (Hebrejima 7:23-25)

Svećenici Staroga Zavjeta bili su ograničeni ne samo svojom smrtnošću, nego također i svojom grješnošću. Bili su dijelom problema pa stoga nikada nisu mogli iznaći rješenje i privesti narod k Bogu. Ali Isus je drugačiji. On je:

... svet, nedužan, neokaljan, odijeljen od grešnika i uzvišeniji od nebesa - koji ne treba da kao oni veliki svećenici danomice prinosi žrtve najprije za svoje grijeha, a onda za grijeha naroda. To on učini jednom prinijevši samoga sebe. Zakon doista postavi za velike svećenike ljude podložne slabosti, a riječ zakletve - nakon Zakona - Sina zauvijek usavršena. (Hebrejima 7:26-28)

Dok su svećenici svoju službu obavljali u hramu na zemlji, Krist svoju obavlja na samome nebu. Židovski je velikih svećenik ulazio u Svetinju nad svetinjama u hramu u Jeruzalemu, ali Isus je uživao na nebo:

A glavno u ovom izlaganju jest: takva imamo Velikog svećenika koji sjede zdesna prijestolja Veličanstva na nebesima kao bogoslužnik Svetinje i Šatora istinskoga što ga podiže Gospodin, a ne čovjek. (Hebrejima 8:1, 2)

Savršena žrtva

Isus je također prinio i savršenu žrtvu. Svećenik je u hramu prinosio životinjske žrtve. Činjenica da je to valjalo raditi uvijek iznova svjedoči o tomu da te žrtve nisu bile djelotvorne u rješavanju problema ljudskoga grijeha:

Budući da Zakon ima tek sjenu budućih dobara, a ne sam lik zbiljnosti, on uistinu žrtvama koje se - iz godine u godinu iste - neprestano prinose ne može nikada usavršiti one što pristupaju. Ta ne bi li se prestale prinostiti kad bogoslužnici, jednom očišćeni, ne bi više imali nikakve svijesti grijeha? Ali po njima se iz godine u godinu podsjeća na grijeha. Jer krv bikova i jaraca nikako ne može odnijeti grijeha. (Hebrejima 10:1-4)

Smrt životinje nije adekvatna zamjena za ljudsko biće.

Nekada je davno na britanskoj televiziji postojao program pod naslovom «**The Krypton Factor**» Natjecatelji u programu dobivali bi niz teško izvedivih zadataka, među kojima su bile i slikovne slagalice. Čim bi završili sa svojim zadatkom, sjeli bi. Prvi koji bi to uradio bio bi pobjednik. Sve dok su god ostajali na nogama, time su govorili da još uvijek nisu dovršili posao.

Pisac poslanice Hebrejima naglašava da svećenički posao suočavanja s grijehom u Starome Zavjetu nije bio dovršen. Svećenici su ostajali stajati na nogama. Ali Isus je postigao ono što oni nisu mogli:

I svaki je svećenik dan za danom u bogoslužju te učestalo prinosi iste žrtve, koje nikako ne mogu odnijeti grijeha. A ovaj, pošto je prinio jednu jedincatu žrtvu za grijeha, zauvijek sjede zdesna Bogu. (Hebrejima 10:11-12)

Isus je uradio ono što drugi svećenici nisu bili u stanju, jer On je prinio drugačiju žrtvu: «veliki svećenici danomice prinosi žrtve najprije za svoje grijeha, a onda za grijeha naroda. To on učini jednom prinijevši samoga sebe.» (Hebrejima 7:27). On je ujedno i svećenik i žrtva. Nikakva životinja ne bi mogla biti prikladna zamjena za ljudsko biće. Ali Isus je savršena zamjena. On savršeno predstavlja grješno čovječanstvo i založio se za nas kada je umro na križu. A zbog toga što On sam nije imao grijeha, mogao je platiti cijenu za naše grijeha. Bio je savršena žrtva koju više nikada ne treba ponavljati. Prinesena je «jednom» (**Hebrejima 9:26**) i «zauvijek». (**Hebrejima 10:12**)

Savršeni pristup

Izraelci su uživali stanoviti odnos s Bogom, ali to je bio odnos na daljinu. Hram je objavljivao Božju blizinu, ali je ljude također podsjećao na Njegovu udaljenost. Pod Starim je Zavjetom pristup k Božjoj prisutnosti bio veoma ograničen:

...u prvi Šator stalno ulaze svećenici obavljati bogoslužje, a u drugi jednom godišnje samo veliki svećenik, i to ne bez krvi koju prinosi za sebe i za nepažnje naroda. Time Duh Sveti očituje da još nije otkriven put u Svetinju dok još postoji prvi Šator. (Hebrejima 9:7-8)

Hram je sam po sebi bio ogroman znak na kojemu je pisalo «Zabranjen pristup!» Ali sada je sve drugačije. Ako se obožavanje u danima Staroga Zavjeta odvijalo u «ovosvjetskom svetištu» (**Hebrejima 9:1**), Novi Zavjet ukazuje na samo nebo. «Krist doista ne uđe u rukotvorenu Svetinju, protulik one istinske, nego u samo nebo: da se sada pojavi pred licem Božjim za nas» (**Hebrejima 9:24**). On je kao savršeni svećenik prinio krv Svoje savršene žrtve za nas u samu prisutnost Svojega Oca u nebesima i zbog toga je zabrana ulaska otklonjena. Krist je otvorio savršeni pristup k Bogu. Ta je činjenica jasno objavljena u trenutku Isusove smrti kada se razderao zastor u hramu, koji je do tada odvajao Svetinju nad svetinjama od ostatka građevine.²²

Vrata za povratak k Bogu sada su širom otvorena. Više ne moram odlaziti na neko sveto mjesto i tražiti svećenika koji će za nas prinositi žrtve. Krist je već uradio sve što je potrebno da nas dovede k Bogu. Više ništa ne moramo uraditi, osim da vjerujemo u ono što je Krist uradio za nas. Pisac poslanice Hebrejima Zaključuje raspravu pozivom:

Imamo dakle, braćo, slobodan ulaz u Svetinju po krvi Isusovoj - put nov i živ što nam ga On otvori kroz zavjesu, to jest svoje tijelo; imamo i Velikog svećenika nad kućom Božjom. Pristupajmo stoga s istinitim srcem u punini vjere, srdaca škropljenjem očišćenih od zle savjesti i tijela oprana čistom

²² Marko 15:38.

Implikacije obožavanja su značajne. Pod Starim Zavjetom su se obožavanje ili «služenje» događali kada bi se Božji narod sastao na zemlji.²³ Obožavanje Boga bilo je glavni cilj aktivnosti koje su se odvijale u zemaljskom svetištu. Ali sve to ispunjeno je obožavanjem ili službom Gospodina Isusa Krista kada je prinio Samoga Sebe kao savršenu žrtvu Svojemu Ocu. U Novome Zavjetu naglasak nije na našem obožavanju na zemlji, nego na Kristovomu na nebu. Zbog toga čina obožavanja, zbog Njegovoga prinošenja Samoga Sebe, više nema potrebe za svetištima, posredovanjem svećenika niti otkupnine žrtvama. U tome je barem smislu On religiju priveo kraju, a mi ju ne smijemo pokušavati ponovo oživjeti.

Nema više svetišta

Hebrejski Kršćani su bili na iskušenju povratka k religiji, a u isto iskušenje često padamo i mi sami. Govorimo o svojim zgradama kao da su sveta mjesta. Posebne dijelove zgrada odvajamo kao «svetišta.» Ali od Kristove smrti nadalje više nije bilo svetišta. Ako se želimo susresti s Bogom, ne trebamo odlaziti ni u kakav hram na zemlji. Umjesto toga valja nam jednostavno vjerovati u Krista koji nam nudi izravan pristup k Svojemu nebeskomu Ocu.

U Kini postoji više Kršćana negoli u bilo kojoj drugoj zemlji. Većina njih članovi su ilegalnih kućnih crkava. Nemaju crkvenih zgrada i sastaju se u malim grupicama po domovima samih članova crkve. Propuštaju li ovi ljudi nešto važno? Naravno da ne. Često su nas naše zgrade sputavale umjesto da nam pomognu. Njihovo održavanje može iziskivati velike svote novca koji bi se bolje upotrijebio da se proslijedi radnicima za Krista, a zgrade znaju biti i nezgodno locirane ako mislimo imati pristup k ljudima. Naravno, često su nam građevine od pomoći u radu. Ako je tako trebamo zahvaliti Bogu za njih; ali nemojmo u njih ulagati s nekakvim religijskim nakanama. Jedan crkveni vođa rado podsjeća članove svoje zajednice da je zgrada njihove crkve samo «zaštita od kiše.» Bog tu ne živi, a mi trebamo izbjegavati bilo kakvu dekoraciju ili govor kojima se implicira da se radi o Njegovome prebivalištu. Naša pažnja treba se upraviti k savršenom svetištu u nebu, tamo gdje prebiva Krist, a ne na nekakvu zgradu ovdje na zemlji.

Nema više svećenika

Krist je savršeni svećenik i zbog toga nam ne treba nitko drugi tko bi nam pomogao da premostimo jaz između nas i Boga. Novi nas Zavjet potiče da se Bogu obratimo izravno preko Krista. Ne upućuje nas ni na kojega drugog svećenika. O svim vjernicima govori kao o svećenicima u smislu da smo svi mi među nevjernicima pozvani predstavljati Boga: naziva nas se «kraljevskim svećenstvom.»²⁴ Ali Novi Zavjet nikada ne govori o posebnoj kasti Kršćana čija je funkcija stajati između Boga i drugih vjernika. A ipak, upravo se tako gleda na svećenika u tradicionalnom katoličkom poimanju.

²³ Hebrejima 9:1.

Papa Pio XII jednom je napisao:

*Sakrament zaređenja odvaja svećenike od svih drugih Kršćana... Oni se njime čine božanskim instrumentima komunikacije između ljudi i nebeskog i nadnaravnog života u mističnom tijelu Isusa Krista. Stoga se dakle svi oni koji žele živjeti u Kristu moraju obraćati svećenicima.*²⁵

Ove su riječi u izravnoj suprotnosti s onima apostola Pavla: «Jer jedan je Bog, jedan je i posrednik između Boga i ljudi, čovjek - Krist Isus.»²⁶

Jednom sam u crkvi u Oxfordu propovijedao na temu ovoga poglavlja. Jedan je čovjek bio vidno uzrujan, a kada sam ustvrdio da više nema potrebe ni za kakvom grupom koju bi trebalo odvojiti kao svećenike, čovjek je ustao i izašao iz crkve. Nakon službe me je sačekao i rekao mi da je toliko ljut da je jedva u stanju govoriti. Ispostavilo se da se školuje za svećenika u Anglikanskoj crkvi. Svoju je buduću službu shvaćao kao «svećenstvo» pa su ga moje riječi duboko pogodile. Rekao mi je: «Kako se samo usuđujete pomisliti da u samo nekoliko riječi možete poništiti cijeli sustav zaređenja!» Ali nisu ga poništile moje riječi, nego Kristova smrt. Više nema potrebe za posebnim redom svećenika-posrednika.

«Svećenik» nije biblijska riječ za kršćanskoga vođu. Biblija govori o «starješinama,» «nadglednicima» ili «pastorima-učiteljima.»²⁷ Žalosno je što su anglikanski reformatori nastavili i dalje koristiti izraz «svećenik» (eng. *priest*) za ljude koji su u evanđeoskoj službi. Oni to pravdaju govoreći da se radilo jednostavno o sintezi grčke riječi «*presbyter*,» što znači «starješina.» Etimološki su možda u pravu, ali teološki to nije bila mudra odluka. Stalna uporaba termina «svećenik» za opisivanje kršćanskih vođa dovela je do zabune i pogrešnog poimanja. Ne trebamo svećenike, nego Krista, kako bismo došli k Bogu i kako bismo potom održali pravilan odnos s Njime.

Nema više prinošenja žrtava za otkupljenje

Kristova savršena žrtva znači da više nije potrebna nikakva druga žrtva da bismo se opravdali pred Bogom. Kada se sastajemo kao vjernici, ne moramo Bogu prinostiti nikakve žrtve kako bismo poboljšali svoj odnos s Njime. Novi Zavjet doduše govori o žrtvama koje dajemo kao Kršćani. Tu spadaju slavljenje i obožavanje, i prinošenje svojega života Bogu.²⁸ Ali nijedna od tih žrtava ne osigurava nam odnos s Bogom; njima se ne postiže otkupljenje. One su jednostavno reakcija na Kristovu savršenu žrtvu koju je dao za nas.

Kristova nam je žrtva omogućila da budemo prihvatljivi pred Bogom. Nije nam preostalo ništa što moramo uraditi. Ipak, rimokatolički teolozi govore o Gospodnjoj večeri, o misi, kao o nekakvom ponovnom prinošenju Kristove žrtve. Stoga je za mnoge ljude centralni događaj crkvenoga sastanka svećenikovo prinošenje žrtve na oltaru tijekom mise. To je povratak na starozavjetno vrijeme. Prvenstveni pravac djelovanja u tom slučaju je od nas prema Bogu, kao što je to bilo tada. Ali to nije prvenstvena linija Gospodnje večere oslikana u Novome Zavjetu. Vratit ćemo se na ovu temu u šestome poglavlju.

Ne smijemo misliti da su samo oni unutar rimokatoličke tradicije svojim mentalitetom

²⁵ H. M. Carson, *Dawn or Twilight* (Leicester: IVP, 1976), 94.

²⁶ 1 Tim. 2:5.

²⁷ Npr. Efežanima 4:11; Titu 1:6-7.

još uvijek ostali u Starome Zavjetu. Isti takav opasan problem nerazumijevanja nalazimo i u evangeličkom svijetu. Nedavno sam pročitao ove riječi, potekle od izvjesnog kršćanskog glazbenog sastava: «Pjesme koje uzdižu Isusovo ime, zajedno s glazbom koja pokreće tijelo, pružaju slušatelju put kojime ulazi u prisutnost Božju.» Takvo razmišljanje odražava ono isto uvjerenje. Vjeruje se da nas glazba može privući bliže k Bogu.

Neki ljudi misle da se zapravo nisu ni susreli s Bogom ako nije došlo do poduljega pjevanja tijekom crkvenoga sastanka. Od vođe grupe za «slavljenje i obožavanje» očekuje se izvođenje skoro svećeničke dužnosti odvođenja naroda u Božju prisutnost. Na temu same glazbe govorit ću više u petom poglavlju. Vidjet ćemo da Biblija ni na kojemu mjestu ne uči da je zadatak glazbe da nas dovede bliže k Bogu. Nikakav čin obožavanja kojega mi izvedemo, bilo muziciranjem ili sakramentom, ne može nas dovesti bliže k Bogu. U potpunosti ovisimo o Isusovom činu smrti na križu, kada je kao žrtvu prinio Svoj život. U Kristu smo već u Božjoj prisutnosti.²⁹ Nemamo što više uraditi osim prići s vjerom. Ne moramo prolaziti kroz misni obred, niti pjevati pola sata kako bismo bili bliže Bogu. Već smo mu blizu ako vjerujemo u Krista – zapravo, ne možemo mu biti bliže.

Stoga se ne vraćajmo na starozavjetni sustav. Krist je religiju priveo njenome kraju. Shvatimo li tu važnu činjenicu vidjet ćemo zašto nas Novi Zavjet ne uči da se sastajemo kako bismo obožavali Boga.

²⁸ Rimljanima 12:1; Filipljanima 2:17; 4:8; Hebrejima 13:15-16; 1 Petrova 2:5.

²⁹ Hebrejima 12:22.

4.

Smisao kršćanskih sastanaka

«Ohrabrujte jedni druge»

Zašto se Kršćani sastaju? U proteklom smo poglavlju razmotrili negativni odgovor na to pitanje: ne sastajemo se kako bismo obožavali Boga. Iako se naši postupci u crkvi mogu opisati kao obožavanje jer bismo trebali obožavati bez prestanka, Novi Zavjet ne govori o vjernicima koji se sastaju s konkretnom namjerom da obožavaju. Sada je vrijeme da razmotrimo pozitivan odgovor kojega Biblija daje na naše pitanje. Ona nas uči da se Kršćani sastaju prvenstveno s ciljem ohrabrenja.

Hebrejima: Ohrabrenje

U Starom su se Zavjetu Božji ljudi okupljali kako bi Bogu preko svećenika prinosili žrtve u hramu. Pisac poslanice Hebrejima naglašava da više nema potrebe za takvim obožavanjem. Ali ipak nas potiče da se sastajemo:

I pazimo jedni na druge da se potičemo na ljubav i dobra djela te ne propuštamo svojih sastanaka, kako je u nekih običaj, nego se hrabrimo, to više što više vidite da se bliži Dan.

Hebrejima 10:24-25

Obratite pažnju na to koliko piščevom idejom dominira ono što on naziva «Danom.» Radi se o danu prema kojemu se kreće čitava povijest, trenutku Kristovoga povratka. Do toga dana uvijek će biti teško slijediti Krista. Toliko smo mnogo primili od Njega, uključujući i pravo pristupanja u Božju prisutnost. Možemo biti sigurni da je On s nama tijekom iskušenja. On razumije kroza što sve prolazimo i oprašta nam kada posrnemo.¹ Ali te blagoslove poznajemo samo kroz vjeru. Boga ne vidimo licem u lice; moramo čekati Kristov povratak da bismo to mogli. Do tada je naše spasenje nepotpuno – barem u našem iskustvu.

Teško je biti Kršćaninom dok čekamo na «taj Dan.» Zbog toga se moramo sastajati «da se hrabrimo» i «potičemo» jedni druge. Postoji ozbiljna opasnost da ću prije negoli stignem do završnice odustati od utrke. Zbog toga trebam vas – vi ste način na koji se Bog brine za mene i drži me spremnim. Trebam vas, a vi trebate mene. Sviđa mi se naglasak poruke u Hebrejima. Pisac je mogao jednostavno kazati: «Potrudite se sastajati s drugim vjernicima, jer biste inače mogli otpasti od vjere.» To bi bila istina. Ali umjesto toga je radije naglasio drugu stranu: «Sastajte se s drugim Kršćanima, ne toliko radi vašega dobra, nego radi njihovoga – oni trebaju vaše ohrabrenje.»

¹ Hebrejima 4:18; 9:14.

Isto se govori i ranije u poslanici:

Pazite, braćo, da ne bi u koga od vas srce bilo opako, nevjerno, odmetnulo se od Boga živoga. Pače hrabrite jedni druge dan za danom dok još odjekuje ono Danas da ne otvrdne tko od vas zaveden grijehom.

Hebrejima 3:12-13

Pavao: Izgradnja

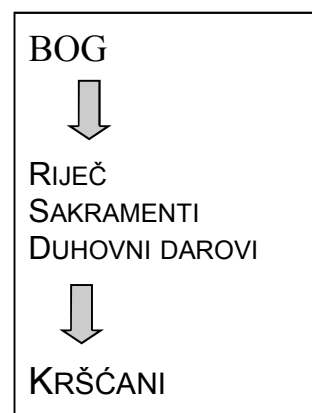
Pavlovo razumijevanje teme slično je onomu pisca poslanice Hebrejima, ali on radije govori o «izgradnji» negoli o «ohrabrenju.» Glagol kojega on koristi, **oikodomein**, bio je u ono vrijeme uobičajeni izraz za gradnju kuća, zgrada ili drugih građevinskih struktura. U Pavlovim poslanicama opisuje izgradnju crkve. Nismo samo skup pojedinaca. Crkve su cjelovite jedinice. Novozavjetne slike crkava jasno to izražavaju. Mi smo obitelj, Božji hram, i tijelo Kristovo.² Vezani smo međusobno i od nas se očekuje da zajedno i rastemo prema kršćanskoj zrelosti. Naši sastanci trebali bi tomu služiti. Pavao piše Solunjanima: «Zato, tješite se uzajamno i izgrađujte jedan drugoga, kako i činite.»³

Izgrađivanje je imalo tako suštinsku ulogu u Pavlovom razumijevanju smisla kršćanskih sastanaka da je ono po njemu bilo filter ili test onoga što bi se moglo uključiti u te sastanke, ili pak isključiti iz njih.

Pitanje koje on želi da postavimo vezano za svaki aspekt naših sastanaka je: «Je li to na izgradnju?» «Izgrađuje li ovo ljude kao vjernike?» Ovaj princip je temelj čitave Pavlove poruke u četrnaestom poglavlju njegove prve poslanice Korinćanima. Jasno kaže da odobrava govor u jezicima, ali tvrdi da govorenje u jezicima koje nije popraćeno tumačenjem nije namijenjeno crkvenim sastancima. Govor u jezicima može pojedincu pomoći da slavi Boga, ali nitko drugi od toga neće imati koristi: «Ti doduše lijepo zahvaljuješ, ali se drugi ne izgrađuje» (**stih 17**). Potiče Korinćane da nastoje «obilovati u darovima Duha, radi izgrađivanja Crkve» (**stih 12**).

A. Od Boga prema nama

Naglasak Novoga Zavjeta je, dakle, da se Kršćani sastaju kako bi ohrabivali jedni druge i međusobno se izgrađivali. Iako smo na našim sastancima upućeni prvenstveno jedni na druge, a ne na Boga, Božje djelovanje ima temeljnu funkciju. On pruža ohrabrenje i izgradnju koje tako trebamo. Bog je taj koji služi nama kada se sastajemo, a ne mi Njemu. On nam služi Svojom riječju, sakramentima i duhovnim darovima koje daje svakome članu crkve.

² 1 Petrova 1:22; 2:4-5; 1 Korinćanima 12:12-13.

³ 1 Solunjanima 5:11.

1. Riječ Božja

Bog nas ohrabruje i izgrađuje kao vjernike prvenstveno Svojom riječju. Služenje Božje riječi mora biti u samome srcu naših sastanaka. Bez te riječi ne možemo ni ustvrditi da smo kršćanska crkva.

Božja riječ stvara crkvu

U vrijeme Reformacije, u šesnaestome stoljeću, naveliko se raspravljalo o elementima koji tvore istinsku crkvu. Rimokatolički teolozi su ustrajavali na tome da nove Protestantske crkve nisu prave crkve jer su prekinule zajedništvo s Rimom i time odstupile od apostolskoga naslijeđa. Ova je optužba nagnala Reformatore da istraže Bibliju i potraže oznake istinske crkve (*notae ecclesiae*). Došli su do zaključka da postoji samo jedan suštinski element bez kojega istinska crkva ne bi mogla postojati: prisutnost Isusa Krista. Ovaj ih je zaključak nadalje potaknuo da se zapitaju na koji je način Krist prisutan kada se grupa vjernika sastaje. Naravno, u jednom je smislu On prisutan uvijek i svugdje. Ipak, posebno je prisutan kada se objavljuje Njegova riječ. Bez propovijedanja biblijskoga evanđelja nema prave crkve. Prisutnost evanđelja, riječi Božje, osigurava Kristovo prisustvo.

Prvenstveno preko riječi Božje upoznajemo Krista. Pavao je napisao u poslanici Efežanima: «U njemu ste i vi, pošto ste čuli Riječ istine - evanđelje spasenja svoga - u njemu ste, prigrlivši vjeru, opečaćeni Duhom obećanim, Svetim» (**Efežanima 1:13**). Moguće je imati kršćansku crkvu bez crkvene zgrade, zaređenih službenika i glazbe. Čak je moguće imati crkvu bez sakramenata. Ali ne može biti prave crkve bez evanđelja. I sam je Isus rekao da Njegove ovce slušaju Njegov glas (**Ivan 10:27**). Martin Luther je, bez sumnje s tim stihom u mislima, napisao: «Hvala Bogu što čak i sedmogodišnjak zna što je crkva: sveti vjernici i ovčice koje slušaju glas pastira.»⁴ Jean Calvin poučava istu stvar:

«Crkvu vidimo tamo gdje se Krist pojavljuje i gdje se Njegova riječ čuje.»⁵

Božja riječ gradi crkvu

Ako je Božja riječ od ključne važnosti za stvaranje crkve, također je od iste važnosti i za njenu izgradnju. John Stott sjajno izražava ovu činjenicu:

*Božje novo stvorenje (Crkva) ovisi o Njegovoj Riječi baš kao i Njegova stara stvorenja (svemir). Ne samo da ju je oživio Svojom Riječju, nego ju drži na životu, usmjerava, posvećuje, reformira i obnavlja tom istom Riječju. Riječ Božja je žezlo kojime Krist vlada Crkvom, i hrana kojom ju hrani.*⁶

Govoreći o Božjoj riječi, Petar potiče Kršćane: «Kao novorođenčad žudite za

⁴ Navedeni citat: Paul Avis, *The Church and the Theology of the Reformers* (London: Marshall, Morgan & Scott, 1981), 20.

⁵ Avis, *The Church*, 33

⁶ John Stott, *I Believe in Preaching* (London: Hodder & Stoughton, 1982), 109.

duhovnim, nepatvorenim mlijekom da po njemu uzrastete za spasenje» (**1 Petrova 2:2**). Služba riječi Božje imala je središnje mjesto na sastancima ranih Kršćana. Luka nam govori da su nakon Kristovoga uzašašća vjernici bili «postojani u nauku apostolskom» (**Djela 2:42**). Služba riječi Božje bila je zadaća svih članova crkve. Pavao piše Kološanima: «Riječ Kristova neka u svem bogatstvu prebiva u vama! U svakoj se mudrosti poučavajte i urazumljajte!» (**Kološanima 3:16**). Kada se svi drže istine «u ljubavi» tada «sve uzraste u Njega, koji je Glava, Krist» (**Efežanima 4:15**). Svi bismo mi trebali tražiti priliku da jedni druge ohrabrujemo u vjeri, podsjećajući jedni druge na Božju istinu.

Ipak, od samoga početka se neke Kršćane prepoznavalo kao nositelje posebnoga dara za objavljivanje riječi Božje, zbog čega su na tom području rada dobivali posebna zaduženja. U prvome su stoljeću djelovali i učitelji i proroci.

Proroci i učitelji

Priroda kršćanskoga prorokovanja vruća je tema oko koje se lome koplja, a u ovoj knjizi nema dovoljno mjesta za istraživanje svih argumenata. U četrnaestom poglavlju prve poslanice Korinćanima Pavao potiče Kršćane da žude za darom prorokovanja i više negoli za darom govora u jezicima, jer je prorokovanje korisno za izgradnju crkve.⁷ «Tko pak prorokuje, ljudima govori: izgrađuje, hrabri, tješi» (**stih 3**). U ovome kontekstu prorokovanje kao da ima isto djelovanje kao i poučavanje. Pavao ovo piše u trenutku kada veliki dio Novoga zavjeta još uvijek nije bio zapisan. Rana je crkva stoga uvelike ovisila o službi proroka preko kojih je Bog otkrivao Svoju istinu. Na drugome nam mjestu Pavao govori da ovi proroci, zajedno s apostolima, tvore crkvene temelje. On govori o Božjoj kući i njenim ukućanima «nazidanim na temelju apostola i proroka, a *zaglavni je kamen sam Krist Isus*» (**Efežanima 2:20**). Proroci o kojima govori ne mogu biti starozavjetni proroci jer su ovi tek nedavno primili Božje otkrivenje:

*... Kristovo otajstvo... koje nije bilo obznanjeno sinovima ljudskim drugih naraštaja. Ono je sada u Duhu objavljeno svetim njegovim apostolima i prorocima.*⁸

U najranijim danima crkve apostolsko se evanđelje, dakle, objavljivalo putem proročke službe. Proroci su primali izravnu objavu od Boga. Objava je stizala i preko učitelja koji su razjašnjavali starozavjetna pisma ili apostolska učenja. Sada kada su temelji postavljeni, a Novi Zavjet definiran, nema potrebe za daljnjim djelovanjem proroka ove vrste. To ne mora značiti da danas više ne postoji dar prorokovanja, ali ono više nema isto značenje kakvo je imalo u prvome stoljeću. U Pismu imamo dovoljnu objavu Božju.

Kada se Pavao suočio s neumitnim pogubljenjem, pisao je svojemu mladom učeniku Timoteju i poslao mu upute kako valja voditi Božji narod. Te su upute važne jer nam pružaju uvid u Pavlovo razumijevanje pastorske službe u vremenu koje je uslijedilo nakon prvih apostola. Ništa ne ukazuje na to da Timotej ima zadatak (kao ni drugi kršćanski pastori kroz stoljeća) tražiti novo otkrivenje od Boga. Umjesto toga

⁷ 1 Korinćanima 14:1-5.

⁸ Efežanima 3:4-5.

na njemu je da sačuva od apostola već primljenu objavu koja je danas očuvana u Novome Zavjetu, i proslijedi ju i drugima:

Uzorom neka ti budu zdrave riječi koje si od mene čuo u vjeri i ljubavi u Kristu Isusu. Lijepi poklad čuvaj po Duhu Svetom koji prebiva u nama.

2 Timoteju 1:13-14)

... i što si od mene po mnogim svjedocima čuo, to predaj vjernim ljudima koji će biti podobni i druge poučiti.

2 Timoteju 2:2

Propovijedaj Riječ, uporan budi - bilo to zgodno ili nezgodno - uvjeravaj, prijeti, zapovijedaj sa svom strpljivošću i poukom.

2 Timoteju 4:2

Crkve su danas u velikoj potrebi za pastorima koji će slijediti upute koje je Pavao dao Timoteju. U mnogim su dijelovima svijeta Kršćani ostali zapriječeni u rastu jer nemaju nikoga tko bi ih poučio Božjoj riječi. Moramo što prije početi moliti da Bog podigne više učitelja. Možda ste i vi sami odgovor na vlastitu molitvu. A ako već imate zaduženje organizacije nekih kršćanskih sastanaka, potrudite se da je dovoljno vremena posvećeno slušanju Božje riječi. To je osnovni način izgrađivanja Kršćana. Bio sam po crkvama i kršćanskim zajednicama gdje izgleda kao da se riječi Božjoj daje samo ono malo vremena koliko preostane nakon pjevanja, Gospodnje večere, objavljivanja vijesti i koječega povrh toga. Nitko se od nas ne smije oglušiti na upozorenje: «Gluha crkva je mrtva crkva: to je trajni princip.»⁹

2. Sakramenti

Gospodin Isus Krist utemeljio je dva sakramenta: krštenje i Gospodnju večeru. To su dva dodatna načina kako nam Bog služi kada se sastanemo i time potiče našu vjeru. Ponovo prvenstveni pravac djelovanja nije od nas prema Bogu, nego od Njega prema nama. Krštenje nije prvenstveno vjernikovo mahanje prema Bogu uz povik, «Gledajte, sad sam Kršćanin!» Krštenje govori o Božjoj milosti, a ne o našoj vjeri. Ono je deklaracija onoga što je Bog uradio za Svoj narod: očistio nas od grijeha i dao nam novi život. Na isti način ni Gospodnja večera nije nešto što mi nudimo Bogu. Ona je Njegova objava evanđelja nama. Ona označava i žrtvu i dar spasenja u Kristu.

To je sve što sam htio reći o sakramentima u ovome trenutku, uglavnom i zbog toga što ćemo se u šestome poglavlju detaljnije vratiti na temu Gospodnje večere. Također i zato što sam podosta onoga što sam htio kazati o sakramentima već rekao u raspravi o Božjoj riječi. Na sakramente je najbolje gledati ne kao na zasebna sredstva kojima nas Bog ohrabruje kao Kršćane, nego kao na jedan oblik službe Njegove riječi.

⁹ Stott, *I Believe*, 113.

John Stott lijepo je to iskazao:

... Augustinova definicija sakramenata kao «vidljive riječi» (**verba visibilia**) pruža nam suštinsko objašnjenje njihove funkcije i vrijednosti. I oni govore. I Riječ i sakramenti svjedoče o Kristu. I jedno i drugo obećava spasenje u Kristu. I jedno i drugo oživljava našu vjeru u Krista. I jedno nam i drugo omogućava da se napajamo Kristom u svojim srcima. Glavna razlika između njih je da je poruka jednoga upravljena prema oku, a drugoga prema uhu. Stoga sakramenti trebaju Riječ kako bi se razjasnili. Služba Riječi i sakramenata je jedna te ista služba, Riječ objavljuje, a sakrament prikazuje Božja obećanja. Ipak, Riječ ima primarnu važnost, jer bez nje značenje simbola ostaje u mraku, ako ga zapravo i ne izgubi.¹⁰

3. Duhovni darovi

Jednom sam pročitao slijedeće riječi u novinskom intervjuu s poznatim advokatom:

Kada idem u crkvu želim se moliti i obožavati Boga, i to radim sam. Ne zanima me baš previše tko se još nalazi u crkvi i pomalo me gnjavi kada mi usred svega toga netko želi prići i rukovati se sa mnom.¹¹

Čovjek je potpuno pogrešno shvatio smisao kršćanskih sastanaka. Ne idemo u crkvu kao pojedinci koji će ondje obožavati Boga; tamo odlazimo kao tijelo, kako bismo jedni druge ohrabрили. Svi mi imamo vitalno važnu ulogu.

Zajednička služba

Postoji opasnost da su moji prethodni komentari o važnosti biblijskih učitelja stvorili dojam da su to jedini važni ljudi u Božjem radu podizanja crkava. To nije ono što Novi Zavjet govori. Učitelji imaju ključnu ulogu, ali ta uloga nije nauštrb ostalih članova. Zapravo je službu učitelja Bog osmislio kao katalizator koji drugima omogućuje da igraju svoje vlastite uloge.

To se jasno vidi iz Pavlovih riječi koje upućuje **Efežanima, 4:11-13**:

«On i "dade" jedne za apostole, druge za proroke, jedne opet za evanđeliste, a druge za pastire i učitelje da opremi svete za djelo služenja, za izgrađivanje Tijela Kristova dok svi ne prispijemo do jedinstva vjere i spoznaje Sina Božjega, do čovjeka savršena, do mjere uzrasta punine Kristove»

Slijedite ovu logiku dok se budemo vraćali kroz te stihove. Što Pavao kaže, koji je cilj postojanja crkvenih službi? Da se izgrađujemo i postajemo zrelim Kršćanima (**stihovi 12b, 13**). A kako se to ima dogoditi? «Služenjem» božjega naroda, ili doslovno, «djelom služenja» (**stih 12a**). U crkvi ne služi samo određena grupa ljudi. Čitav Božji narod ima tu odgovornost. Crkva se izgrađuje dok svi njeni službenici služe jedni drugima.

¹⁰ Stott, *I Believe*, 114.

¹¹ 'The Door', ožujak 1991.

Ali kako će se crkveni službenici mobilizirati za taj posao? Kako će se pripremiti za djelo služenja? Za svoj će se rad pripremiti kroz djelovanje onih nadarenih u službi Riječi: apostola i proroka (koji su bili aktivni u periodu utemeljenja crkve)¹² kao i evanđelista i pastora-učitelja.¹³ Kada se zajednicu uči Božjoj Riječi, tada se njenim članovima omogućuje da služe jedni drugima. Često sam to viđao u praksi.

Uspavane crkve oživljavaju kada se krene s poučavanjem Božje Riječi. Kako pojedinci rastu u spoznaji i Kristovoj ljubavi, na novi se način počinju brinuti za druge u zajednici. A što više rastu, tim su sposobniji pomagati drugima u njihovom kršćanskom življenju. Čitava crkva počinje rasti u zrelosti jer sve više ljudi brine za druge ljude i ispunjava njihove potrebe.

Tako Biblija kaže da se crkve trebaju izgrađivati. Svakako postoji i potreba da se prikladno nadareni vođe odvoje za pastorsku službu, ali duhovni rast crkve ne ovisi samo o njima. Uvijek iznova Novi Zavjet potiče sve članove crkve da se uključe u služenje jedni drugima:

- «Jedni druge ljubite» (**Rimljanima 13:8**)
- «Tješite se uzajamno i izgrađujte jedan drugoga» (**1 Solunjanima 5:11**)
- «I pazimo jedni na druge da se potičemo na ljubav i dobra djela» (**Hebrejima 10:24**)
- «Gostoljubivo primajte jedni druge» (**1 Petrova 4:9**)
- «U svakoj se mudrosti poučavajte i urazumljajte» (**Kološanima 3:16**)
- «Razgovarajte među sobom psalmima, hvalospjevima i duhovnim pjesmama» (**Efežanima 5:19**)
- «Pozdravite jedni druge» (**Rimljanima 16:16**)
- «Ljubavljaju služite jedni drugima» (**Galaćanima 5:13**)
- Bog svakome vjerniku daje ulogu u ovoj zajedničkoj službi. Nitko od nas ne može ustvrditi da nema što ponuditi. Pavao tvrdi da su svi vjernici primili duhovne darove koje trebaju koristiti za dobro svijetu.¹⁴

Darovi milosti

Riječ koji Pavao koristi za «duhovni dar» (*charisma*) ima u svojem korijenu riječ «milost» (*charis*). Duhovni darovi su darovi Božje milosti. Riječ *charisma* u Novome se Zavjetu koristi naširoko. Na primjer, u poslanici **Rimljanima 6:23** koristi se za opisivanje dara spasenja: «... plaća je grijeha smrt, a [besplatni] dar Božji [*charisma*] jest život vječni u Kristu Isusu, Gospodinu našem.» Na drugim se mjestima ta riječ koristi za preciznije označavanje načina na koji Bog blagoslivlja Svoje crkve kroz različite sposobnosti pojedinih članova.

Najdetaljnije učenje o duhovnim darovima nalazimo u **prvoj poslanici Korinćanima 12-14**. Izgleda da je u Korintu postojala određena grupa ljudi koji su zbog korištenja određenih darova postali ponosni, posebice zbog dara govora u jezicima, i koji su s visoka gledali na one koji pak nisu imali te darove kao na manje duhovne ljude. Pavao je užasnut takvim stavom. On naglašava da su svi oni koji su u stanju kazati «Isus je Gospod» duhovni ljudi – drugim riječima, svi Kršćani (**stihovi 1-3**). «Ta u

¹² Vidi Poslanicu Efežanima 2:20 i 3:4-5.

¹³ Većina stručnjaka vjeruje da je Pavao mislio na samo jednu grupu ljudi kada je govorio o «pastorima i učiteljima.»

¹⁴ 1 Korinćanima 12:7.

jednom Duhu svi smo u jedno tijelo kršteni, bilo Židovi, bilo Grci, bilo robovi, bilo slobodni. I svi smo jednim Duhom napojeni.» (stih 13).

Uspoređujući mjesnu crkvu s tijelom, Pavao je u stanju naglasiti i naše jedinstvo i našu raznolikost: «Doista, kao što je tijelo jedno te ima mnogo udova, a svi udovi tijela iako mnogi, jedno su tijelo - tako i Krist» (stih 12). Neki su u Korintu to zaboravili. Nastojali su proizvesti duhovne klonove koji bi svi imali isti dar – govor u jezicima. Ali Pavao naglašava da nam je Bog namjerno svima dao različite darove kako bi osigurao pravilno funkcioniranje Tijela.

Prioritet ljubavi

Naši su nam darovi dati za dobrobit Tijela, a ne za nas kao pojedince. To moramo dobro zapamtiti! Tako često iz pogrešnih pobuda čeznemo za darovima. Želimo fantastičan dar kojim ćemo impresionirati ostale i nahraniti svoj ego. Ili pak želimo «nadnaravni dar» - ne toliko kako bismo služili drugima, nego kako bi nas drugi s poštovanjem gledali kao veoma «duhovne.» Nekoć sam čeznuo za darom govora u jezicima. Djelomično je moja motivacija bila u činjenici da sam se osjećao izostavljenim: svi su moji prijatelji tvrdili da govore u jezicima. Ali možda je najsnažniji razlog moje čežnje bilo uvjerenje da će mi to pružiti osjećaj sigurnosti. Kada bih govorio u jezicima, tada bih znao da Bog stvarno djeluje u mojemu životu. Ali bio sam potpuno u krivu. Duhovni darovi ne daju nam se za vlastito samopouzdanje, nego za služenje drugima, kako bismo se mogli izgrađivati kao tijelo.

Nije slučajno što su dva velika poglavlja na temu duhovnih darova podijeljena poglavljem 1 Korinćanima 13, koje govori samo o ljubavi: «Kad bih sve jezike ljudske govorio i anđeoske, a ljubavi ne bih imao, bio bih mjed što ječi ili cimbal što zveči...» Ljubav nas treba usmjeravati k duhovnim darovima, a ne vlastiti interes ili ponos. Trebamo težiti ne za darovima zbog kojih ćemo se dobro osjećati, nego za onima zbog kojih ćemo najbolje moći služiti drugima. U posljednjem stihu dvanaestoga poglavlja, Pavao piše: «...Čeznite za višim darima» (stih 31). On govori o darovima koji najbolje izgrađuju druge vjernike. Četrnaesto poglavlje potom još dosljednije primjenjuje princip nadmoćnosti ljubavi nad svime ostalim: «Težite za ljubavlju, čeznite za darima Duha, a najvećma da prorokujete» (1 Korinćanima 14:1). Proročanstvo ima prednost u odnosu na govor u jezicima, kao što smo već ranije vidjeli, zato što više izgrađuje.

Velika raznolikost

U prvoj poslanici Korinćanima 12 spominje se deset duhovnih darova. U Novome Zavjetu postoje i drugi popisi darova, a svi se međusobno razlikuju (Rimljanima 12:6-8; Efežanima 4:11; 1 Petrova 4:10-11). Tu se otkriva veliki spektar darova. Nema jasne granice između onoga što bismo mogli nazvati prirodnom obdarenošću i onoga što nazivamo nadnaravnim darovima. Neki od njih izgledaju skoro čak i svjetovni: posluživanje, ohrabivanje, vođenje, davanje, ukazivanje milosti. Čak se i o braku i samačkom životu govori kao o darovima (1 Korinćanima 7:7). Drugi su darovi više spektakularni: čudotvorne moći i sila iscjeljivanja. Za neke nam spomenute darove čak više nije ni jasno o čemu se radilo. Nitko više ne može sa

sigurnošću kazati na što je Pavao mislio pod «riječ mudrosti» ili pak «riječ znanja» (1 Korinćanima 12:8). Nema sumnje da postoji i mnogo drugih darova koji se kao takvi ni ne spominju u Novom Zavjetu. Na primjer, o glazbi i gostoljubivosti ne govori se posebno kao o duhovnim darovima, ali oni to zasigurno jesu. Bog svakako koristi ljude obdarene tim sposobnostima za posluživanje Njegove milosti drugima.

Dakle, Pavao nam u 1 Korinćanima 12 ne daje definitivni i zatvoreni popis darova. Neki se ljudi previše bave detaljima kada čitaju to poglavlje, i nastoje dokučiti koje darove oni imaju. Međutim, mislimo li ova poglavlja pravilno shvatiti, moramo zapamtiti da su ona korektivne prirode. Pavao nije sjedio u svojoj radnoj sobi i zapisivao baš sve što bi sve Kršćane iz svih stoljeća moglo zanimati o ovoj temi. Umjesto toga on je pismeno reagirao na konkretan problem u određenom trenutku. Možemo pretpostaviti da spominje i nabraja neke darove zato što su bili posebno učestali u Korintu u ono vrijeme, i zato što su stvarali kontroverzu. Trebali bismo se usredotočiti na principe koje Pavao poučava, a ne na detalje, ako namjeravamo shvatiti njegovu poruku za današnje vrijeme.

Dar fagota

Jednom sam čuo usporedbu koja mi je olakšala definirati stvar. Zamislimo da crkva ima mnogo članova koji sviraju fagot. Ponosni su na svoj dar i odaju utisak da bi svi istinski duhovni ljudi trebali svirati fagot. Također smatraju da je njihovo pravo upotrebljavati svoj dar kada god se crkva sastaje. Insistiraju: «Bog nam je dao ovaj dar i moramo ga koristiti.» Ishod ovoga je kaos: pedeset ljudi koji istovremeno sviraju fagote. Pavao piše kako bi ispravio ovakvu zlouporabu darova. Prvo kreće s pohvalom samoga dara: «Sviram fagot kao i bilo koji od vas. Dobro je imati taj dar. Crkvenom slavljenju pomaže kada netko svira na njemu.» Ali potom slijedi kritika: «Od samoga početka stvoreni smo da budemo različiti i da nemamo svi iste darove. Tako najbolje djelujemo. I zato, molim vas, možete li se ograničiti na po samo dva fagotista svake nedjelje? I bi li neki od vas mogli pokušati služiti drugima i na neki drugi način? Kako bi bilo da netko proba naučiti svirati neki drugi instrument, ili pak pomoći oko kave nakon crkve?

Kakva bi bila naša reakcija da otkrijemo takvo pismo nakon dvije tisuće godina? Bismo li paničarili oko činjenice da nitko u našoj grupi ne svira fagot i da stoga nismo duhovna crkva? Postupajući tako promašili bismo bit poruke. Postoje tisuće različitih darova (načina na koje Bog izgrađuje zajednicu preko sposobnosti jednoga člana). Nijedna crkva ne bi mogla istovremeno manifestirati sve moguće darove. Pavao to ni ne očekuje. Poruka koju on upućuje nije da će svaka duhovna crkva imati fagotiste, nego govori o principu velike raznovrsnosti darova koje je Bog dao. A on želi da te različite darove s ljubavlju koristimo služeći drugima.

Kako služiti?

Neki Kršćani kao da su paralizirani. Umjesto da služe drugima, radije čekaju kako bi otkrili koji su to njihovi posebni darovi. Pravo pitanje koje sebi treba postaviti nije toliko «Koji je moj dar?» nego više «Kako mogu služiti?» Čim uočimo neko posebno područje služenja u kojemu možemo biti od koristi, trebamo odmah uskočiti. A ako Bog to služenje koristi za dobrobit crkve, onda koristimo duhovni dar. Možda nam

ne ide baš najbolje raspoznavanje područja službe koju bismo trebali vršiti. Drugi Kršćani često naše darove vide bolje nego mi sami, stoga potražimo savjet. Ponekad ljubav od nas traži da ne koristimo svoj dar. Poglavlje 1 Korinćanima 14 uvelike govori o *nekorištenju* darova. Onima koji govore u jezicima savjetuje se da šute ukoliko nitko nije u stanju tumačiti ono što govore, a broj proroka koji govore na pojedinom sastanku ograničava se na dva ili tri (stih 29). U svakoj zajednici postoji mnogo darova. Nemoguće je da ih svi koristimo istovremeno. Veoma često ljubav podrazumijeva i suzdržavanje od korištenja darova. Ako u crkvi već postoji pet ljudi koji sviraju glasovir, šesti kandidat za isto mjesto možda bi bolje poslužio na nekom drugom području. Možda se radi o osobi koja je bolji pijanist negoli učitelj kateheze, ali ako postoji realna potreba za učiteljem djece, tada tu potrebu treba zadovoljiti sukladno mogućnostima.

Bog želi čitav svoj narod uključiti u izgradnju crkve, a dao nam je i darove kako bismo doprinijeli tome radu. Kada prisustvujemo crkvenim sastancima o sebi ne trebamo misliti kao o korisnicima usluge, nego kao o radnicima. Trebamo moliti ne samo da budemo blagoslovljeni, nego i da Bog nas osobno upotrijebi za blagoslivljanje drugih.

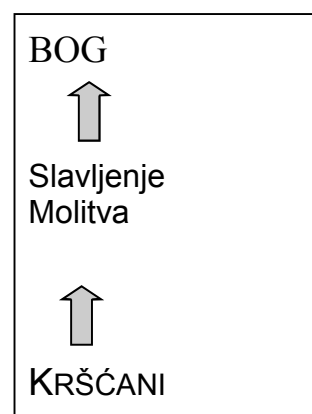
Servis

Vidjeli smo da glavni pravac djelovanja naših kršćanskih sastanaka nije od nas prema Bogu, nego od Boga prema nama. Žarište je zajednica i njeno ohrabivanje ili izgradnja. On nas izgrađuje kroz Svoju Riječ, sakramente i duhovne darove svakoga člana. Howard Marshall je zapisao: «Crkva je zapravo baš kao kakav 'servis' na kojemu se Kršćani 'servisiraju' kako bi mogli bolje služiti Boga.»¹⁵ Ne sastajemo se toliko kako bismo obožavali Boga, koliko da bismo poticali jedni druge i time bili sposobni bolje obožavati Boga cijelim svojim životom. Ali to ne znači da na našim sastancima nema aktivnosti koje su upravljene od nas k Bogu. Novi Zavjet također jasno govori da su Kršćani slavili Boga i molili se na sastancima.

B. Od nas prema Bogu

1. Slavljenje

Iako Novi Zavjet ne opisuje kršćanske sastanke kao događaje sa smislom obožavanja Boga, ipak nam govori da su neki elementi tih sastanaka bili upravljani k Bogu. Jedna od karakterističnih aktivnosti crkve nakon Pentekosta bila je «hvaljenje Boga» (*Djela 2:47*). Gospodnja večera odražavala je zahvalnost Bogu (*1 Korinćanima 10:16*), a isto je vrijedilo i za pjevanje (*Efežanima 5:19-20; Kološanima 3:16*). Vratit ćemo se na temu glazbe u narednome poglavlju. Čitav naš život trebao bi biti izraz zahvalnosti Bogu, a tu bismo zahvalnost svakako trebali iskazivati kada se jedni s drugima sastajemo.

¹⁵ Marshall, «How Far?», 227.

2. Molitva

U Novome se Zavjetu također često govori da su se Kršćani molili na svojim sastancima. Povremeno bi se sastajali isključivo radi molitve, na primjer, nakon Petrovog i Ivanovog oslobođenja (Djela 4:23-31). Zapanjuje koliko se često u Djelima Apostolskim spominje crkva u molitvi.¹⁶ U Svojoj je suverenosti Gospodin odlučio ispuniti Svoju volju u vidu odgovora na molitvu. Stoga je od životne važnosti da molimo. Važnost molitve morala bi se ogledati u vremenu koje joj posvećujemo na našim glavnim sastancima i unutar crkvenoga programa. Nema sumnje da propuštamo mnogo Božjih blagoslova zato što ne molimo.

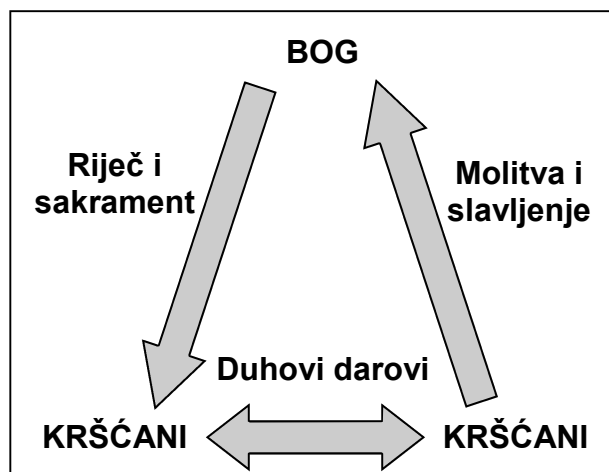
*Koliko li samo milosti često gubimo,
Koliko nepotrebnu bol podnosimo;
Samo zato što sve ne donosimo svi
Bogu u molitvi.¹⁷*

Ovaj pokret od nas prema Bogu važan je element naših sastanaka i ne smijemo ga ignorirati. Možemo ga s pravom opisati kao obožavanje. Kada se obraćamo Bogu u slavljenju i molitvi na našim sastancima, tada ga obožavamo.

Pravi će odnos s Bogom uključivati i stalni izraz podložnosti Njegovomu karakteru i volji, u obliku osobne i zajedničke poslušnosti, vjere, nade i ljubavi. Molitva i slavljenje trebale bi označavati kršćanski život u svakome kontekstu i stoga moraju biti i u srcu svakog zajedničkog obraćanja Bogu.¹⁸

Ali ovo nije osnovni razlog zbog kojega se sastajemo.
Howard Marshall piše:

Kada se neka posebna funkcija i namjena pripisuje crkvenom sastanku, tada se ne radi o funkciji slavljenja Boga nego namjeni izgradnje crkve i služenja njezinim članovima. Crkveni sastanci služe dobrobiti zajednice i time neizravno proslavljaju Boga. Obožavanje u smislu slavljenja Boga time je, dakle, u drugom planu, nakon službe u smislu Božjega služenja nama.¹⁹

Marshall prikazuje trokut koji izražava različite pravce djelovanja do kojih treba doći na kršćanskim sastancima.

¹⁶ Djela 1:24; 6:6; 8:15; 12:12; 13:3; 14:23; 20:36; 21:5.

¹⁷ Prijevod dijela himne «*What a Friend We Have in Jesus*» autora J. M. Scrivena (br. 746, Mission Praise [Marshall Pickering, 1990]).

¹⁸ Peterson, *Engaging*, 195.

¹⁹ Marshall, «*How Far?*», 227.

Služenje Božje Riječi nama je primarno, jer ono omogućuje crkvenim članovima međusobno služenje uz pomoć svojih duhovnih darova. Zajednički rast u znanju i ljubavi Božjoj kroz Krista vodit će nas u slavljenje i molitvu.

Ohrabrujmo jedni druge

Cilj je ovoga pregleda biblijskih učenja o kršćanskim sastancima uvjeriti nas da trebamo jedni druge. Od životne je važnosti da se sastajemo. Ne dopustimo sebi nikada iluziju da možemo preživjeti bez drugih vjernika. Bog nas nije stvorio takvima da bismo mogli funkcionirati sami. Trebamo druge vjernike, a oni trebaju nas. Stoga kada odlazite u crkvu, sjetite se da se tamo ne susrećete samo s Bogom. Također ćete sresti i druge Kršćane. Jedan mi je prijatelj napisao ove riječi kada se, odselivši u novi kraj, nastojao adaptirati u novoj crkvi:

Mnogo puta sam sjedio na praznoj klupi i potom bi pored mene sjela neka mlada obitelj čiji članovi ne samo da se uopće ne bi obazirali na moje postojanje, nego bi i fizički sjeli pod kutom gledajući dalje od mene, okrenuti jedni prema drugima. Na kraju bih se zapitao zašto jednostavno ne ostanu kod kuće i gledaju kršćanski glazbeni program na televiziji.

Takve se stvari ne bi trebale događati. Ne trebamo biti samo promatrači kada idemo u crkvu; pozvani smo na ulogu aktivnih učesnika.

Na svaki crkveni sastanak trebamo odlaziti s pitanjem «Kako mogu doprinijeti?» a ne samo «Što ću danas dobiti?» Naviknimo se prije sastanka moliti da nas Bog upotrijebi kako bi ostali nekako bili ohrabreni. A potom potražimo priliku da tako i postupimo. Je li u crkvi neka nova osoba kojoj možemo poželjeti dobrodošlicu? Postoji li tu netko osamljen koga možemo saslušati? Netko tko je obeshrabren koga možemo potaknuti da krene naprijed? Ne smijemo misliti da crkva počinje s uvodnom pjesmom i završava s onom posljednjom. Vrijeme za međusobno komuniciranje prije i poslije službe također je važno. Daje nam priliku da se bolje upoznamo. Ako je moguće, potrudimo se doći malo ranije i ne odjuriti odmah nakon završetka formalnoga dijela službe. A trebali bismo također i tražiti prilike za izgradnju međuljudskih odnosa – putem zajedničkoga jela ili stvaranjem manjih grupa, na primjer.

Mi smo obitelj, a dobre obitelji provode vrijeme zajedno. Što je naš odnos bliskiji, tim ćemo jedni druge bolje moći poticati na napredovanje u kršćanskome životu. A što više tako postupamo, to ćemo bolje obožavati Boga – i to ne samo nedjeljom, nego čitavim svojim životom.

5.

Mjesto koje zauzimaju glazba i pjevanje

«Pjevajte i slavite Gospodina u svom srcu»

Od svog početka do kraja Biblija je prepuna glazbe i pjesme. Prvi glazbenik, Jubal, javlja se već u četvrtom poglavlju knjige Postanka, gdje nam se kaže da je on bio «praotac svih koji sviraju na liru i sviralu» (**stih 21**). Počnemo li okretati stranice, nalazimo mnoge koji slijede Jubalov glazbeni primjer. Mojsije je pjevao hvalospjev nakon Izlaska. Debora je pjevala nakon pobjede nad Siserom. Kralj David svirao je harfu i napisao mnoge psalme. Gospodin Isus pjevao je sa Svojim učenicima himnu tijekom posljednje večere. Pavao i Sila pjevali su himnu slaveći Boga dok su bili u tamnici. Knjiga Otkrivenja govori nam da se na nebu pjeva naveliko te da se nebeski zbor uključuje u slavljenje Boga.¹

Biblija jasno naglašava da ne smijemo čekati da dođemo u nebo kako bismo hvalili Boga pjesmom. U njoj nalazimo učestale poticaje na pjevanje. Na primjer:

«Dođite, kličimo Jahvi, uzvikujmo Hridi, Spasitelju svome!» (**Psalam 95:1**)

«Pjevajte Jahvi pjesmu novu, jer učini djela čudesna.» (**Psalam 98:1**)

«Razgovarajte među sobom psalmima, hvalospjevima i duhovnim pjesmama! Pjevajte i slavite Gospodina u svom srcu!» (**Efežanima 5:19**)

Pitanje koje u ovome poglavlju postavljamo je, «Zašto?» Zašto nas Biblija potiče da pjevamo i sviramo Gospodinu? Trebamo pjevati kako bismo slavili Boga i ohrabрили jedni druge. Razmotrit ćemo detaljnije ovaj odgovor na narednim stranicama. Ali prvo razmislimo o odgovoru koji se danas nudi, ali koji nije utemeljen u Pismu.

«Ulaženje u Božju prisutnost»

Primio sam neku reklamu za veliku kršćansku konferenciju kojom me se slijedećim riječima poziva da prisustvujem:

Pridružite nam se u dinamičnom učenju koje će vas postaviti na pravi put, i nadahnutom glazbenom slavljenju tijekom kojega ćete se susresti s Bogom i primiti energiju i ljubav kako biste stvarno imali učinkovit utjecaj u današnjemu svijetu... Uz naš program učenja nudimo i slavljenje kroz koje ćete doći u kontakt sa silom i ljubavlju Božjom.

Vidite li implikaciju ovih riječi? Proučavanje Biblije je dobro; stavlja vas na pravi put. Ali se kroz «slavljenje,» što ovdje podrazumijeva pjevanje, susrećemo s Bogom i dolazimo u kontakt s Njegovom silom i ljubavlju.

Prije nekoliko godina bio sam u misiji u Londonu. Nakon jednog od naših sastanaka

¹ Izlazak 15; Suci 5; 1 Samuel 16:23; Matej 26:30; Djela 16:25; Otkrivenje 5:9.

prišao mi je jedan član tima i rekao: «Zašto vi ne podižete ruke dok pjevate?» Nemam ništa protiv te navike. I u Bibliji postoje takvi primjeri. Time se može fizički izraziti nešto što čovjek osjeća u srcu. Ali nije mi bilo jasno zašto je to mojemu prijatelju toliko važno. Stoga sam ga zapitao: «Zašto da podižem ruke?» Odgovorio mi je: «Jer ćete primiti blagoslov od Boga ako podignete ruke. On će vam prići i osjetiti ćete Njegovo prisustvo oko sebe.»

Govorio je ono što su mnogi mislili: susrećemo se s Bogom dok mu pjevamo pjesme zahvalnosti, posebice ako to radimo na poseban način. Uloga glazbenika i «vođe slavljenja» je da omogući taj susret. Slijedeće sam riječi vidio na poleđini nekih kršćanskih CD-ova:

Ima mnogo vrsta glazbe koja nam omogućuje ulazak u prisutnost Božju. Nadamo se da će vas ova kolekcija blagosloviti. Želimo ljudima širom svijeta pomoći da iskuse pravu Božju prisutnost.

«Leptirići u trbuhu»

Ti glazbenici očigledno poistovjećuju «ulazak u Božje prisustvo» s neakvim osjećajem. Ranije spomenuti poziv na konferenciju govori o «trncima u trenutku slavljenja.» Moj prijatelj to naziva «leptirićima u trbuhu.» Pretpostavljam da svi znamo o čemu se govori. Zsigurno smo svi u nekom trenutku osjetili trnce po cijelome tijelu. Emocije su nam se uključile u doživljaj i izgledalo nam je kao da smo prebačeni negdje dalje od samih sebe.

Svi smo mi različiti pa različite stvari u nama potiču ovakvo iskustvo. Kod nekih ga stvaraju slabo osvjetljene srednjovjekovne građevine, voštanice i vokalni koralni u zornoj izvedbi. Druge to nimalo ne dira. Akustične gitare, bubnjevi i klavijature ono su što njima treba. Međusobno se ta dva ozračja uvelike razlikuju, ali poklonici svakoga od njih složni su u uvjerenju da je ushit kojega osjete zapravo susret s Bogom. Taj je ushit u njihovom umu trenutak istinskoga obožavanja – trenutak u kojemu dolaze u prisutnost Božju, a On im se približava.

Kada već tako razmišljaju, nikakvo čudo što odlaze na kršćanske sastane u potrazi prije svega za određenim iskustvom. Oni to ne bi tako nazvali. Reći će vam da se samo žele susresti s Bogom. Ali radi se o istoj stvari, jer su poistovjetili susret s Bogom i određeni osjećaj. U potrazi su za zborom ili glazbenom grupom koja će im osigurati iskustvo kakvo žele. Ako im trnci prolaze niz kičmu ili pak osjećaju leptiriće u trbuhu, tada kući odlaze zadovoljni. Doživjeli su «dobro slavljenje;» susreli su se s Bogom. Ali je li uistinu tako?

Kako mogu znati je li moje iskustvo istiniti susret sa živim Bogom? Glazba ima izuzetnu moć poticanja emocija. Nikakvo čudo ako ste duboko dirnuti na koncertu ili jednostavno slušajući omiljeni CD – bio to Beethoven ili Beatles, Rimsky-Korsakoff ili Robbie Williams. Ali to niste nazvali «iskustvom Boga.» Kako onda možemo biti sigurno da je iskustvo koje smo imali na kršćanskom sastanku zapravo Božje prisustvo, a ne samo utjecaj dobre glazbe?

Biblija nikada ne spominje da nas glazba odvodi u Božju prisutnost. Da je to moguće, Bog bi tada poslao glazbenika, a ne Spasitelja. Samo nas Krist može odvesti u Svetinju nad Svetinjama u nebesima, tamo gdje imamo izravan pristup k Ocu, po vjeri u Njega.

Opće rašireno uvjerenje da je «slavljenje» u suštini pjevanje kroz koje se približavamo k Bogu ima zapravo niz negativnih posljedica.

Posljedice uvjerenja da je glazba put k Božjoj prisutnosti

1. Riječ Božja gubi na važnosti

Po crkvama i kršćanskim zajednicama širom svijeta sve se manje vremena posvećuje proučavanju Biblije. Mnogi ljudi jednostavno ne žele misliti. Oni samo žele osjetiti Božju prisutnost i u glazbi traže onaj poznati osjećaj. Ali Boga susrećemo samo kroz vjeru u Isusa, a ne kroz glazbu. A kako ćemo vjerovati u Njega ako ne slušamo o Njemu. Pavao piše: «Dakle: vjera po poruci, a poruka riječju Kristovom» (Rimljanima 10:17).

Što je vama važnije: glazba ili Biblija? Kada se odlučujete za neku crkvu, birate li onu koja ima najbolju glazbenu grupu, ili onu koja najbolje poučava Bibliju? Glazba je važna, a o tomu ću kasnije još govoriti. Ali bez nje bi u vjeri bilo moguće preživjeti. S druge strane, bez Riječi Božje ne bismo mogli preživjeti. Po Svojoj nas riječi Bog dovodi u odnos sa Sobom, kada slušamo o Isusu i počnemo vjerovati u Njega. Također po Njegovoj riječi održavamo svoju kršćansku vjeru, dok nam se živi Bog obraća uz izazove i ohrabrenja.

Neki uzvraćaju riječima: «Sve je to u redu; trebamo Bibliju, ali također trebamo i Duha Svetoga. Bog se kroz Svoju riječ obraća našem umu, ali Svojim Duhom radi na našim emocijama.» Takav odgovor otkriva ozbiljno nerazumijevanje odnosa između Božje Riječi i Duha Svetoga. Biblija nam nikada ne dopušta da razdvajamo to dvoje. Duh Božji je božanski autor Biblije, i danas još uvijek nastavlja govoriti kroz nju.²

Riječ Božja je «mač Duha Svetoga.»³ Stoga ako želimo biti u izravnom kontaktu s djelovanjem Duha Božjega, od životne je važnosti da slušamo Njegovu riječ.

2. Naša sigurnost je ugrožena

Ako Božju prisutnost povezujem s nekim iskustvom, što se onda događa kada izgubim taj osjećaj? Logično je potom zaključiti da više nisam u vezi s Njime. Zato mi se može dogoditi da prođem kroz duhovnu krizu kada se odselim iz crkve koja ima veliku glazbenu grupu. U mojoj novoj crkvi proučavaju Bibliju, ali sviranje gospođe XY na orguljama nikako mi ne pruža ono uzbuđenje koje sam dobivao u bivšoj zajednici.

Ali naša sigurnost u Božju ljubav nipošto ne ovisi o osjećajima. Naša sigurnost ovisi o dovršenome djelu Kristovu. Moji me osjećaji ne mogu odnijeti ni koraka bliže Bogu – niti me mogu odnijeti dalje od Njega. Ako vjerujem u Krista tada sam već po vjeri u Božjoj prisutnosti, sjedim s njime na nebesima u Kristu Isusu (Efežanima 2:6). Stoga moram gledati samo na Njega ako želim sigurnost – a ne na svoje osjećaje, koji pak idu stalno gore-dolje.

Charles Spurgeon jednom je rekao: «Gledao sam u Krista, a golub mira sletio mi je u srce. Pogledao sam u goluba i golub je odletio.»

² 1 Korinćanima 2:13; 2 Timoteju 3:16; 2 Petrova 1:21; Hebrejima 3:7; Otkrivenje 2:7.

³ Efežanima 6:17

3. Uzdižu se glazbenici

Od glazbenika se očekuje previše. Od njih se traži da igraju ulogu svećenika i dovedu nas u prisutnost Božju dajući nam emocionalno iskustvo. Crkve sve više imenuju «vođe slavljenja» koji na plećima moraju nositi teret takvih očekivanja.

Ako u tomu ne uspiju, zamijenit će ih netko drugi. Najveštiji među njima pronaći će elemente koji djeluju na njihovu zajednicu. Znaju one prave pjesme, koriste prave instrumente i modulacije tonaliteta kako bi proizveli željeni učinak. Veoma su traženi na konferencijama i sastancima. Njihova se imena naglašavaju u svim reklamnim materijalima.

U svomu ovomu postoji opasnost. Možemo ishitreno dati glazbenicima važnu odgovornost. Taj mladić možda je sjajan gitarist i ima dinamičnu i upečatljivu pojavu, ali poznaje li dobro Bibliju? Objavljuju li pjesme koje on bira jasnu istinu, ili otkrivaju nebiblijske ideje? Ostavlja li njegovo sviranje u nama divljenje Kristu ili samo ugodan osjećaj iznutra? Najbolji kršćanski glazbenici neće nastojati prvenstveno proizvesti iskustvo, koje se kasnije lako kopira kada se nauče određene tehnike. Oni će umjesto toga pokazivati na Krista i usredotočiti svu pažnju na istinu o Njemu.

4. Naglašava se podjela

Ako istinski susret s Bogom poistovjetim s nekim iskustvom, a samo mi određena vrsta glazbe pruža takvo iskustvo, tada će mi biti veoma važno da se takva vrsta glazbe redovito svira u mojoj crkvi ili kršćanskoj zajednici. To neće biti problem ukoliko svi ostali dijele moj ukus. Ali ako drugi Kršćani iz istog razloga trebaju neku drugu glazbu, tada jednostavno mora doći do problema. To objašnjava zašto je glazba jedan od najvećih uzroka podjele u kršćanskim krugovima. Pokazuje se veoma malo tolerancije. Određene vrste glazbe povezuju se s autentičnim susretom s Bogom. Oni s drugačijim ukusom proglašavaju se neduhovnim starim dosadnjakovićima ili bezumnim i plitkim mladcima.

Međutim, glazbeni stil je zapravo nebitan. Naravno da ćemo imati svoj omiljeni izričaj, ali sam stil nije bitan u usporedbi s riječima koje pjevamo. Krajnje je važna istina a ne note.

Sve što sam dosad rekao bilo je zamišljeno kao upozorenje da glazbu ne postavljamo na pretjerano visok pijedestal. Ali ne smijemo ni pretjerano reagirati u suprotnom pravcu. Biblija kršćanskome pjevanju daje važno mjesto, pa na to tako moramo gledati i mi. Biblija daje dva razloga za pjevanje. Kao prvo, trebamo pjevati hvale Bogu, a kao drugo, trebamo pjevati kako bismo ohrabрили jedni druge.

Zašto pjevati?

1. Trebamo pjevati kako bismo slavili Boga

Slavljenje bi trebalo biti karakteristična osobina Kršćanina. Apostol Petar nam kaže:
... A vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečeni da naviještate silna djela Onoga koji vas iz tame pozva k divnom svjetlu svojem.

1 Petrova 2:9

Pozvani smo na pripadnost Bogu s ciljem objavljivanja Njegove slave.

Slavljenje je prirodan čin

C. S. Lewis je napisao:

Svaka radost spontano prelazi u slavljenje, osim ako taj proces (ponekad) ne zaustavi stidljivost ili strah od dosađivanja drugima. Svijet odzvanja od slavljenja – ljubavnici hvale svoje dragane, čitatelji svoje omiljene pjesnike, šetači prirodu oko sebe.⁴

Kršćansko slavljenje Boga trebalo bi biti jednako prirodna pojava. Trebali bismo biti toliko ushićeni Božjim identitetom i djelom da to jednostavno želimo kazati i drugima.

Nedavno mi je jedan neznanac pokucao na vrata. Pozvao sam ga unutra, a on mi je počeo pričati svoju priču. Godinama ranije posvadio se s roditeljima i otišao od kuće. Život mu je ubrzo krenuo nizbrdo pa je u lošem stanju završio u Oxfordu. Bio je deprimirani beskućnik i narkoman. «Bio sam na samome dnu,» rekao mi je. Ali onda je jednoga dana pokucao na vrata župe St. Ebbe i popričao s mojim prethodnikom. Uputili su ga ka Gospodinu Isusu i život mu se preokrenuo. Pouzdao se u Krista i, dobivši oprostjenje, zatražio Njegovu pomoć kako bi se promijenio. Nakon samo nekoliko dana vratio se kući i njegov je oporavak počeo. Završio je priču: «Danas sam kvalificirani pravnik, oženjen sam i čekamo prvo dijete. Još uvijek vjerujem u Krista. Sve što imam dugujem Njemu, i to sam jednostavno htio nekome ispričati.»

Tome čovjeku nije bilo teško ispričati svoju priču. Kada nam se dogodi nešto predivno, jedva čekamo proširiti vijesti. Bilo bi veoma neobično kada biste vijesti o rođenju djeteta, promaknuću ili dobroj ocjeni na ispitu zadržali samo za sebe. A bilo bi čudno i kada nikada ne bismo drugima prenijeli divne vijesti o Bogu koji nas je toliko ljubio da je poslao Svojega Sina da umre za nas kako bi nas time iščupao s dna. Kada god tako postupamo, bilo da pričamo s Kršćaninom ili nekršćaninom, slavimo Boga. Ali slavljenje također podrazumijeva i govor ili pjevanje Njemu izravno.

Kada slavimo Boga uključujemo se u najljudskiju moguću aktivnost, jer radimo ono zbog čega smo stvoreni. Napravljeni smo na Božju sliku i priliku kako bismo odražavali Njegovu slavu. Božji cilj poziva nama da mu pripadamo kao Kršćani jest da bismo bili «na hvalu Slave Njegove milosti.»⁵ Jedan moj prijatelj je rekao da je pjesma slavljenja poput ogledala kojega držimo prema Bogu, odražavajući tako prema Njemu Njegovu slavu.»⁶

Emocije i pjevanje

Ako je prirodno hvaliti, također je prirodno i pjevati. Apostol Jakov piše: «Pati li tko među vama? Neka moli! Je li tko radostan? Neka pjeva hvalospjeve!» (**Jakovljeva 5:13**). Pjevanje je jedan od načina kako iskazujemo emocije. Ranije sam rekao da ne smijemo poistovjećivati emocije i prisustvo Božje. Možda osjetim ushit kada moj klub zabije gol na nogometnoj utakmici, ili kada slušam prekrasnu glazbu, ali tada

⁴ Navod iz knjige Davida Watsona *I Believe in the Church* (London: Hodder & Stoughton, 1982), 183.

ne govorim: «Sreo sam se s Bogom.» Ne smijemo misliti da se susrećemo s Bogom samo zato što smo u emocionalnom raspoloženju. Možda se samo radilo o umješnosti glazbenika ili ljepoti pjesama pa smo zbog toga dirnuti. Ali, molim vas, nemojte zbog ovoga zaključiti da se moramo čuvati svih emocija.

Trebamo biti emocionalni vezano za našu vjeru. Kršćani iz Britanije znaju imati više britansko negoli biblijsko raspoloženje. Kao da se boje pokazivati bilo kakve osjećaje. Ponekad pjevamo o najdivnijim istinama s izrazom lica koji je prikladniji za mrtvačnicu.

Ali, što uopće mislimo, zašto nam Bog govori da pjevamo? Svakako je to zato što nam pjevanje omogućuje da pokažemo osjećaje. To nije sredstvo ulaženja u Božju prisutnost, nego jedan od načina kako iskazujemo radost zbog predivne istine da smo već ondje, u Božjem prisustvu, u Kristu. Ponekad će nam pjesma pomoći da iskažemo neku emociju koju već osjećamo. Drugi će pak put pjesma potaknuti osjećaje, dok nam glazba pomaže da osjetimo dio čudesne istine o kojoj pjevamo. Riječi kao što su «otkupljenje, iscjeljenje, obnavljanje, oprostaj» možda nas posebno ne diraju kada ih vidimo na papiru, ali kao da ožive kada ih pjevamo i razmišljamo o svemu što opisuju.

Pjesme usredotočene na Boga

Činjenica da pjevamo hvale Bogu trebala bi značiti da su naše pjesme usredotočene na Njega, a ne na nas. Naravno, postoji trenutak kada ćemo mu govoriti kako se osjećamo zbog Njega. U Psalmima ima mnogo takvih primjera. Neki od njih su izuzetno osobni. Psalm 18 počinje: «Ljubim te, Jahve, kreposti moja,» dok Psalm 89 počinje riječima «O ljubavi Jahvinoj pjevat ću dovijeka.» Ali Psalmi slavljenja nikada nisu jednostavno subjektivne izjave o osjećajima pisca nekog psalma. Uvijek se navode objektivni razlozi za te osjećaje, a prvenstveno je to veličanstvenost Božja. Na primjer: «Jahve, hridino moja, utvrdo moja spase moj» (**Psalam 18:2**), ili: «Ti reče: "Zavijeke je sazdana ljubav moja!" U nebu utemelji vjernost svoju» (**Psalam 89:2**).

Prevelik broj naših suvremenih pjesama stavlja pretjerani naglasak na nas – na **naše** osjećaje o Bogu i što **mi** želimo uraditi za Njega – i nedovoljan naglasak na Njega. Ljubav prema Njemu možemo jedino iskazati ako se prvo podsjetimo Njegove ljubavi prema nama. Na to se moramo usredotočiti. «Mi ljubimo jer on nas prije uzljubi» (**1 Ivanova 4:19**).

Pjevanje usredotočeno na Boga

Činjenica da se obraćamo Bogu kada pjevamo trebala bi značiti da to radimo s poštovanjem. To nipošto ne isključuje radost i zabavu. Na primjer, oni koji se protive dječjim pjesmama s mimikom svakako idu predaleko. Ali trebali bismo zapamtiti,

⁵ Efežanima 1:6, 12, 14.

⁶ Richard Simkin, u sjajnoj seriji razgovora s Davidom Jackmanom, pod naslovom «*Worship in Spirit and Truth*,» dostupnoj na nosačima zvuka kod Proclamation Trust Tape Ministry, 140-148 Borough High Street, London, SE1 1LB.

kako je netko to sročio, da «pristupamo Bogu svemogućemu, a ne Bogu nemogućemu.» On je naš ljubljani Otac, ali je također i veličanstveni, sveti Stvoritelj. Moramo mu pristupiti s ljubavlju i strahopoštovanjem.⁷ Možemo biti intimni ali ne nemarni, puni pouzdanja ali ne drski. Oni među nama koji vode pjevanje na kršćanskim sastancima trebali bi biti oprezni s riječima koje se koriste i ponašanjem koje se prikazuje.

Poštovanje bi također trebalo značiti da pazimo i na riječi koje pjevamo. Tako je lako prebaciti se na «automatskog pilota» i ne dopustiti riječima pjesme da uopće dotaknu naš mozak. Bog zaslužuje više od toga. John Wesley napisao je u svojem pravilniku za glazbenike «*Rules for Methodist Singers*»:

Prije svega, pjevajte duhovno. U svemu što pjevate, držite pogled na Bogu. Trudite se zadovoljiti Njega više negoli sebe ili neko drugo stvorenje. To ćete postići ako se čvrsto usredotočite na ono što pjevate i ako se potrudite da vam se srce ne zanese za zvukom, nego da bude trajno prineseno Bogu.⁸

Glazbenicima bi cilj trebao biti sviranje i pjevanje, i ne impresioniranje drugih, nego davanje hvale Bogu. Sve što radimo može biti izraz slavljenja. U to ime možemo koristiti sve vrste instrumenata. Samo u Psalmu 150 spominju se rog, lutnja, harfa, citara, bubanj, frula i cimbali. Mogu pretpostaviti da je to u ono vrijeme bio poprilično reprezentativan izbor tada raspoloživih glazbala. Bilo koji instrument može se koristiti kao sredstvo slavljenja Boga.

2. Trebali bismo pjevati kako bismo ohrabрили jedni druge

«...punite se Duhom! Razgovarajte među sobom psalmima, hvalospjevima i duhovnim pjesmama!» (**Efežanima:18-19**)

Pavao nas ne potiče da primimo jednokratno iskustvo kada nam nalaže da «se punimo Duhom.» Glagol kojega koristi je u trajnom obliku. Plastičniji prijevod bio bi: «*stalno se punite Duhom.*» Ovaj nalog popraćen je nizom participa koji se ponekad gube u prijevodu, a koji praktično razjašnjavaju njegovu misao. Izvornik bi glasio otprilike ovako: «*stalno se punite Duhom! Razgovarajte stalno među sobom psalmima, hvalospjevima i duhovnim pjesmama, pjevajući i slaveći Gospodina u svom srcu! Uvijek za sve zahvaljujte Bogu i Ocu u imenu Gospodina našega Isusa Krista; podlažući se jedni drugima u strahopoštovanju Kristovu*» (stihovi 18-21). Zanimljivo je da tri od prvih pet participa imaju veze s pjevanjem. Duhom ispunjeni Kršćani pjevaju.

Nalog «razgovarajte» ne znači da moramo samo čitati riječi. To uključuje i pjevanje. Nekako mislimo da se pjesmama moramo obraćati samo Bogu, ali Pavao nam kaže da «međusobno razgovaramo» pjesmom. U prethodnome smo poglavljju vidjeli da su se novozavjetni Kršćani sastajali prvenstveno kako bi ohrabрили jedni druge, a tako moramo raditi i kada pjevamo.

U poslanici Kološanima Pavao piše:

Riječ Kristova neka u svem bogatstvu prebiva u vama! U svakoj se mudrosti poučavajte i urazumljujte! Psalmima, hvalospjevima, pjesmama duhovnim od

⁷ 1 Petrova 1:17

⁸ Navod iz predgovora knjige «*Christian Hymns*» (Bryntirion: Evangelical Movement of Wales, 1977).

srca pjevajte hvalu Bogu! (Kološanima 3:16)

Naše bi pjevanje trebalo biti jedan oblik služenja Božje riječi jedni drugima. Svima nama treba izgrađivanje u vjeri. To se događa kroz propovijedi, proučavanje Biblije, razgovore – a također i kada pjevamo. Naše bi pjesme trebale biti način učenja o biblijskim istinama.

Stoga kada pjevamo nismo samo skup pojedinaca koji slave Boga. Zajednica smo ljudi koji se obraćaju jedni drugima. U Psalmima postoje brojni primjeri za to. Na primjer, Psalm 95 nije toliko hvala Bogu koliko poticaj Božjem narodu: «Dođite, kličimo Jahvi, uzvikujmo Hridi, Spasitelju svome!» (stih 1). Psalm potom naglašava taj poziv podsjećajući nas na razloge zašto je On vrijedan naše hvale: «Jer velik je Jahve, Bog naš, Kralj veliki nad svim bogovima. U njegovoj su ruci zemaljske dubine, njegovi su vrhunci planina» (stihovi 3-4).

Podsjetnik na velike istine o Bogu istovremeno kod nas dovodi do slavljenja i ohrabrenja. Većina pjesama, dakle, ima dvije publike: nebesku i zemaljsku. U mislima trebamo imati i vodoravnu i okomitu dimenziju kada biramo pjesme i kada ih pjevamo.

Moć glazbe

Glazba ima moć da u vaš um duboko usadi riječi. Reklamni agenti dobro to znaju. Slogan tvornice slatkiša iz sedamdesetih godina još mi se uvijek vrti u glavi, čak i danas, dok ovo pišem: «*Everyone's a fruit and nut case...*» A melodija je bila samo za nijansu bolja od nekih novijih reklama.

Moć glazbe također se vidi i u Kršćanskom svijetu. Jedan je Kršćanski vođa rekao: «Nije me briga tko sve piše teološke knjige, sve dok sam ja u stanju pisati himne.»⁹ Govorio je o velikom utjecaju naših pjesama na teologiju. To zna biti štetno. Heretik Arije, koji je poricao Kristovo božansko porijeklo, koristio je kratke i upadljive pjesmice kako bi širio svoju poruku. Ali kada su riječi dobre, učinak može biti veoma pozitivan.

U najranijim mjesecima mojega kršćanskoga života uvelike su mi pomagale riječi pjesama koje sam pjevao na susretu na kojemu sam bio nakon obraćenja. Neke od njih bile su jednostavno uglazbljeni biblijski stihovi:

Moje ovce slušaju moj glas, ja ih poznajem, a one me slijede...

Druge su pak bile destilirano biblijsko učenje:

Oprost je potpun na križu Isusovom, ljubav se miješa s pravdom, a istina susreće s milošću. Iako me grijesi moji osuđuju, Isus je za me umro; u krvi koju proli za mene potpuno je oprostjenje.

Neke treće su bile poziv na kršćanski život:

Hrabar budi, snažan, odupri se silama grijeha; bitka je duga, a neprijatelj jak, ali pobjeda je tvoja; jer kroz silu Kristovu, jaču od najjače, bit ćeš više nego pobjednik; hrabar budi, snažan.

⁹ Navod iz Watsonove knjige *I believe*, 192.

Te pjesme danas mogu zvučati staromodno, ali riječi su još uvijek istinite. Ne pretjerujem kada kažem da sam iz njih dobio skoro jednaku količinu biblijskoga učenja i ohrabrenja kao i iz proučavanja Biblije i razgovora s drugima. Moje je kršćansko razumijevanje uvelike bilo definirano onime što sam pjevao jer su mi te riječi ostale u glavi. Ne smijemo podcjenjivati utjecaj pjesama koje pjevamo. Jedan je teolog jednom rekao: «Pokaži mi koje pjesme pjevaš i kazat ću ti koja je tvoja teologija.» To znači da izboru pjesama moramo posvetiti veliku pažnju.

Odabir pjesama

1. Jesu li istinite?

Lako je pasti u iskušenje odabira najpopularnijih pjesama. Ali, što nas one poučavaju? Jesu li vjerne Pismu? Je li stvarno istina da se mogu trampiti i dati svoje vlastite tuge i bolesti za radost Gospodnju, kao što to nagovještava jedna pjesma koju su me pozvali da pjevam?¹⁰ I hoće li nam Bog dati baš svako područje koje poželimo zauzeti?¹¹

Ne bismo trebali prepustiti pisanje pjesama samo onima koji u glazbeno nadareni, ali koji možda nemaju najbolje teološko razumijevanje. Najbolje klasične himne, kao na primjer «*And can it be*» Charlesa Wesleya, prepune su duboke teologije. Postoji hitna potreba za novim suvremenim pjesmama koje slijede takvu tradiciju. Ne moraju biti dugačke. Jedna jasno iskazana istina može biti dovoljna. Sama Biblija trebala bi biti izvorom mnogih stihova. Psalmi su bogato područje koje nije ni izbliza dovoljno iskorišteno.

Učeni akademik s jednoga od koledža u Oxfordu došao je nedavno u St. Ebbe. Prišao mi je na kraju sastanka, pokazao na neke riječi u pjesmarici i pitao: «Je li ovo istina? Možemo li ovo pjevati?» Bilo mi je drago da je postavio to pitanje. Trebamo pjevati samo ono što je istina. Također mi je bilo drago da mu mogu kazati da su «sumnjive» riječi bile izravan citat Psalma 45.

2. Jesu li usredotočene na Boga?

Naše pjesme moraju biti usredotočene na Boga – ne samo kako bismo ga mogli slaviti, nego također i kako bismo bili ohrabreni. Ako je većina naših pjesama usredotočena na nas, naše osjećaje i naš izraz predanosti Bogu, nećemo imati dovoljno snage do kraja narednoga tjedna.

Kako me samo uzdiglo pjevanje ove pjesme:

*Plesat ću, pjevat ću, bit ću lud za svojim Kraljem; ništa, Gospodine, ne zaustavlja želju u mojoj duši. A bit ću još i manje uznositi nego što sam sad; neki će reći da je to ludost, ali bit ću još i manje uznositi nego što sam sad. Na, na, hej! Evo me, krećem!*¹²

¹⁰ Spring Harvest 2000, broj 60.

¹¹ Mission Praise, broj 572.

¹² Spring Harvest 2000, broj 53. *I Will Dance – Undignified*, Matt Redman. Copyright © 1995 Kingsway's Thankyou Music. PO Box 75, Eastbourne, East Sussex, BN23 6NW, UK. tym@kingsway.co.uk. Korišteno uz dozvolu.

Subjektivnost ima svoje mjesto, ali to bi uvijek trebao biti odgovor na velike objektivne istine o Bogu.

Osjećaju dođu i odu, ali istina se nikada ne mijenja. Istina o Bogu potiče u meni želju da ga nastavim slaviti cijelim svojim životom, čak i kada mi je to teško.

3. Imaju li jasnu poruku?

Pjesme mogu biti istinite i usredotočene na Boga, ali još uvijek neće biti na izgradnju ako njihova poruka nije jasna.

Lako padamo u žargon:

Plovimo na lahoru Tvojega Duha što se diže;

Želim izaći iz svoje dubine i ući u tvoju ljubav.

I što uopće znači da je Isus:

*Dublji od boje, bogatiji od kulture?*¹³

Naravno, možemo koristiti maštu i metaforu u pjesmama. Jasnoća ne zahtijeva dosadan izričaj. Ali maštovite figure ipak trebaju iskazivati istinu o kojoj se govori, umjesto da na ostavlja s upitnikom iznad glave.

4. Izražavaju li nesebičnost?

Naše bi nas pjesme trebale poticati da pjevamo jedni drugima. Ako su sve napisane u prvom licu jednine mislit ćemo samo na sebe i na Boga. To možemo i kad smo sami. Svoju pjesmu trebamo također upraviti i prema onima oko nas. Nevjerojatno su istinite riječi: «Gledam čovjeka na križu» i «vidim svoje grijeha na Njegovim ramenima.»

Taj osobni element ima važno mjesto u kršćanskim pjesmama. Ali također je dobro sjetiti se da ista pjesma kaže kako je Božja ljubav namijenjena cijelom Božjem narodu: «Kako je duboka ljubav Očeva prema nama.»¹⁴ Nesebičnost bi također trebala utjecati i na naš odabir pjesama u smislu da bismo trebali misliti na poruke koje će najbolje izgraditi ostale, a ne na pjesme koje bismo mi osobno najradije pjevali. Ljubav bi trebala kontrolirati naše odluke o svemu što odlučimo uključiti u sadržaj naših sastanaka.¹⁵ Dobar je znak ako stariji članovi zajednice često govore: «Neka bude više suvremenih pjesama radi omladine,» i ako mlađi članovi govore: «Neka bude više himni za starije.»

¹³ Spring Harvest 2000, broj 97; Spring Harvest 1997, brojevi 63 i 79.

Vodoravno pjevanje i sviranje

Ako shvatimo da je jedan od razloga našega pjevanja izgradnja drugih Kršćana, tada ćemo i njih uvijek imati na umu. Bit ćemo svjesni vodoravne dimenzije, a ne samo okomite. Ne smijem zatvorenih očiju pjevati riječi pjesme, «To je naš Bog, Kralj koji služi, i zove nas da ga slijedimo.»¹⁶ Trebao bih to pjevati vama. A koje god to riječi bile, trebao bih ih pjevati s radošću. Nikoga ne ohrabruje pogrebna pjesma. I oni koji sviraju na glazbalima trebali bi ostale držati na umu. Neki se glazbenici više brinu oko izvedbe negoli oko služenja drugima. Svi smo mi čuli za zborove koji su sa raspali samo zato što su bili ograničeni na jednu novu himnu u dva tjedna, ili za pijaniste koji su otišli iz crkve jer više nisu bili u poziciji birati pjesme.

Stara šala među crkvenim vođama kaže: «Koja je razlika između crkvenog orguljaša i terorista?» «S teroristom se može pregovarati.»

Sviranje u crkvi može glazbenicima biti veoma teško. Često moraju svirati glazbu koja im se ne sviđa ili koja im ne predstavlja nikakav izazov. Postoje možda neke druge pjesme u kojima bi mogli bolje iskazati svoje talente, ali to uopće nije cilj ove aktivnosti. Jedan od najboljih svjetskih orguljaša bio je donedavno član naše crkvene zajednice, ali to za njega ne biste nikada rekli. Ne zato što u crkvi nije dobro svirao, nego zato što je odolijevao iskušenju da slavljenje pretvori u svoj nastup.

Plemenita glazbena umjetnost

Vidjeli smo da neki ljudi imaju pretjeran stav glede glazbe i u njoj vide sredstvo pomoću kojega se susrećemo s Bogom. Iako nam Biblija tako ne govori, ona ipak pjevanju daje važnu ulogu. Trebamo pjesmom hvaliti Boga i ohrabrivati jedni druge. Martin Luther jednom je napisao: «Nakon riječi Božje, plemenita glazbena umjetnost najveće je blago na svijetu.»¹⁷

¹⁴ Spring Harvest 2000, broj 45.

¹⁵ Mission Praise, broj 162.

¹⁶ Ta se ideja snažno iskazuje u prvoj poslanici Korinćanima 13.

¹⁷ Navedeno u listu *The Briefing* 252 (svibanj 2001), 8.

6.

Razumijevanje Gospodnje večere

«Ovo činite meni u sjećanje»

Zapanjujuća je činjenica da je Gospodnja večera, koja je barem u suštini zajednička spona skoro svim Kršćanima, mnogima ipak tajna. Većina ljudi vjeruje da kada uzimaju kruh i vino susreću Krista na neki poseban način, ali malo njih je u stanju objasniti zašto ili kako. Način na koji se ovaj sakrament odvija često kao da je i osmišljen kako bi se čuvala tajna. Često jednostavan obred kojega je utemeljio Isus skrivamo pod raznim slojevima religijske ambalaže. Rezultat toga je da mnogi iz tjedna u tjedan pristupaju Gospodnjoj večeri, a ipak od toga imaju malu ili nikakvu duhovnu korist. Ako mislimo vratiti sakrament u njegov prvotni smisao milosti, moramo otkloniti ambalažu i vratiti se biblijskome učenju o ovoj temi. To učenje se može naći u tri novozavjetne priče iz evanđelja i dva odlomka iz prve poslanice Korinćanima.

A. Prva Gospodnja večera

Evanđelja ukazuju na tri razloga Isusovoga ponašanja tijekom prve Gospodnje večere. Prva Gospodnja večera¹ bila je objašnjenje Njegove smrti, najava nebeskog kraljevstva i utemeljenje memorijalnoga jela.

1. Objašnjenje Njegove smrti

Jasno je da je Isus htio da se Njegovi postupci tijekom Posljednje večere shvate kao praktična usporedba kojom se objašnjava smisao nasilne smrti za koju je znao da ga uskoro čeka. Kruh i vino simboliziraju tu nasilnu smrt. Predstavljaju Njegovo slomljeno tijelo i prolivenu krv.

a) Pasha

Sva evanđelja naglašavaju da je Gospodnja večera bila *pashalni obrok*.² Dakle, u noći prije negoli je izdan, kada je okupio učenike u gornjoj sobi, Isus je radio ono isto što su Židovi radili stoljećima. Ali bilo je ovo drugačije blagovanje *Pashe*. Već generacijama je običaj bio da glava domaćinstva uzme beskvasni kruh i kaže: «Ovo je kruh muke kojega su naši oci jeli izlazeći iz Egipta.» Isus je ponovio poznatu gestu i podigao kruh, ali koristio je drugačije riječi: «Ovo je tijelo moje koje se za vas predaje»³ Nakon jela uzeo je kalež, još jedan poznati element blagovanja

¹ Matej 26:17-30; Marko 14:12-26; Luka 22:7-23.

² Nije jasno je li se blagovalo istovremeno ili pak malo prije same svetkovine, kako to sugerira kronologija u Ivanovome evanđelju.

Pashe, i rekao: «Ovo je krv moja, krv Saveza»⁴

Značenje ovih novih riječi nije moglo proći neopaženo među učenicima. Isus je otvoreno reinterpretilo čitavu svetkovinu Pashe. Ona je u Njemu pronašla svoje ispunjenje: On je «Jaganjac Božji koji odnosi grijeh svijeta» (Ivan 1:29). Pashalna janjad umirala su umjesto izraelskih prvorođenaca, kako bi sinovi izbjegli Božjoj osudi. I Isusova smrt također je zamjenska žrtva kojom se Njegov narod spašava od osude Božje.

b) Novi zavjet

Zavjet je formalni dogovor koji obvezuje dvije strane. U drevnim je vremenima bilo uobičajeno da se takvi dogovori zapečate krvlju. Na primjer, Božji zavjet s Mojsijem bio je popraćen prinošenjem žrtve. U Izlasku 24 kaže nam se da: «Mojsije potom uzme krvi te poškropi narod govoreći: *Ovo je krv Saveza koji je Jahve s vama uspostavio*» (Izlazak 24:8). Narod izraelski prekršio je taj zavjet, ali Jeremija je prorokovao o novome, trajnome zavjetu. Bog je govorio kroz njega i poručio:

«Evo dolaze dani - riječ je Jahvina - kad ću s domom Izraelovim i s domom Judinim sklopiti Novi savez. Ne Savez kakav sam sklopio s ocima njihovim u dan kad ih uzeh za ruku da ih izvedem iz zemlje egipatske, Savez što ga oni razvrgoše premda sam ja gospodar njihov - riječ je Jahvina. Nego, ovo je Savez što ću ga sklopiti s domom Izraelovim poslije onih dana - riječ je Jahvina: Zakon ću svoj staviti u dušu njihovu i upisati ga u njihovo srce. I bit ću Bog njihov, a oni narod moj. I neće više učiti drug druga ni brat brata govoreći: 'Spoznajte Jahvu!' nego će me svi poznavati, i malo i veliko - riječ je Jahvina - jer ću oprostiti bezakonje njihovo i grijeha se njihovih neću više spominjati.»

Jeremija 31:31-34

Bog je obećao posve novi temelj na kojemu će izgraditi odnos sa Svojim narodom. Oni će mu duboko u srcu željeti biti poslušni, imat će istinsku spoznaju o Njemu i znat će da im je oprostio grijeha. To je bio novi zavjet. Ali nešto je nedostajalo. Zavjet nije bio zapečaćen. U tu je svrhu bila potrebna krv jer «bez prolijevanja krvi nema oprostjenja» (Hebrejima 9:22). U ovome kontekstu imaju smisla Isusove riječi koje je rekao dok je držao kalež. Kazao je: «Ovo je krv moja, krv Saveza koja se za mnoge prolijeva na otpuštenje grijeha» (Matej 26:28). Tu On govori o Svojoj smrti kao o potvrdi novoga zavjeta. Njegova obećanja su tada za Njegov narod postala stvarnošću.

c) Osobna primjena

Pozivajući Svoje učenike da jedu i piju Njegovo tijelo i krv, Isus naglašava potrebu za osobnom primjenom blagoslova koji će se ostvariti po Njegovoj smrti. Izraelci su u Egiptu imali samo jednokratnu korist od prinošenja žrtvenoga janjeta i škropljenja njegove krvi na dovratke, označavajući tako da je kućanstvo iza vrata vjerovalo u učinak njegove smrti. Isusovi postupci na Posljednjoj večeri jasno su pokazali da Njegova smrt traži sličnu reakciju kako bi bila djelotvorna u čovjekovom životu. On je sljedbenike već poučio istini govoreći im:

³ Luka 22:19.

⁴ Matej 26:28.

«*Zaista, zaista, kažem vam: ako ne jedete tijela Sina Čovječjega i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi! Tko blaguje tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni; i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan.*» (Ivan 6:53-54)

Ove se riječi u svojem kontekstu ne odnose prvenstveno na samu Gospodnju večeru. Njima se jednostavno iskazuje ona ista istina koja se pokazala na toj istoj večeri. Isus ne govori doslovno. Ovdje ne nalazimo potkrjepu doktrini o *transsupstancijaciji*. U Ivanovom evanđelju 6, kao i tijekom Posljednje večere, Isus na veoma živ i snažan način objavljuje da se blagoslovi Njegove smrti ne dobivaju automatski. Moraju s primiti vjerom. U jasnoj paraleli sa stihom 54, Isus kaže: «tko god vidi Sina i vjeruje u njega, ima život vječni i ja (ću) ga uskrisiti u posljednji dan» (stih 40).

2. Predznak kraljevstva nebeskog

Židovi su često s predodžbama raskošnoga banketa govorili o velikim blagoslovima Mesijanskoga doba. I sam je Isus koristio takav izričaj kako bi objavio što će se dogoditi na kraju vremena.⁵ Na Posljednjoj je večeri ukazao Svojim učenicima na taj veličanstveni trenutak govoreći im: «A kažem vam: ne, neću od sada piti od ovog roda trsova do onoga dana kad ću ga - novoga - s vama piti u kraljevstvu Oca svojega» (Matej 26:29). Posljednja je večera, s Mesijom koji blaguje zajedno sa Svojim ljudima, zapravo predznak velikoga banketa u kojemu će se uživati kada kraljevstvo Božje nastupi u svojoj punini. Isus Svoje učenike ispunjava nadom kako bi izdržali teške trenutke pred sobom.

3. Utemeljenje memorijalnoga jela

Isusova je namjera bila uspostaviti obrazac Posljednje večere kojega je trebalo ponavljati. Rekao je: «Ovo činite meni na spomen» (Luka 22:19). Prvi su Kršćani radili kako im je naložio. Kada Pavao u prvoj poslanici Korinćanima 10:16 uvodi temu «euharistije,» on taj postupak jasno i očigledno uzima kao svima poznatu radnju.

⁵ Npr. Matej 22:1-14.

Određeni odlomci iz Djela Apostolskih sugeriraju da se Gospodnja večera možda uzimala svakoga tjedna, ili čak svakodnevno.⁶ Ova se redovita aktivnost nastavila tijekom stoljeća, ali nažalost se euharistijski crkveni obred često udaljavao od jednostavne večere kakvu je utemeljio njen začetnik. Zadržimo u umu ove biblijske temelje Gospodnje večere dok nadalje proučavamo biblijska učenja kako bismo otkrili na koji način je Isus htio da se provodi ova trajna ceremonija.

⁶ Npr. Matej 22:1-14.

B. Gospodnja Večera danas

Dva važna odlomka iz prvo poslanice Korinćanima, 10:14-22 i 11:17-34, otkrivaju Pavlovo razumijevanje Gospodnje večere. Ukazuju nam na četiri elementa koja bi i danas trebala biti prisutna u svakom euharistijskom blagovanju.

1. Sjećanje

Članovi crkve u Korintu nisu se dobro ponašali kada bi se sastajali radi uzimanja kruha i vina. Pavao ide tako daleko da im čak kaže: «ne mogu pohvaliti što se ne sastajete na bolje, nego na gore» (1 Korinćanima 11:17). U jedanaestome poglavlju govoreći o utemeljenju Gospodnje večere nastoji ih podsjetiti na koji bi se način ona trebala blagovati. On navodi Isusove riječi nakon što je razlomio kruh: «Ovo je tijelo moje koje se za vas predaje. Ovo činite meni na spomen» (stih 24). On dalje nastavlja govoreći kako je čin uzimanja kruha i ispijanja vina «navješćivanje» smrti Gospodnje (stih 26). Večera Gospodnja trebala je učvrstiti Crkvu na događajima koji su doveli do njezinoga stvaranja: na križu Kristovome, «da ne zaboravimo.»

Taj je smisao nažalost često zamagljen. Primjer toga nalazimo i u liturgijskim izmjenama Anglikanske crkve. U starome se molitveniku (*Book of Common Prayer*) služba euharistije usredotočuje isključivo na križ. Tu se kaže da kruh i vino uzimamo «u sjećanje na (Kristovu) muku i smrt.» Niz novih liturgijskih izmjena vezano za Svetu Pričest, slijedeći primjer prethodne verzije knjige *Alternative Services Book*, dovodi do zabune jer nas se njima potiče da se prisjetimo još i mnogih drugih stvari. Tipičan je primjer *Euharistijska molitva B*:

I zato, Oče, prisjećajući se Njegove smrti na križu, Njegove savršene žrtve koju je jednom zauvijek dao za naše grijeh; radujući se Njegovom silnom uskrsnuću i slavnome Uzašašću, čekajući Njegov povratak u slavi, slavimo ovu uspomenu na naše otkupljenje.⁷

Ishod je ovoga da se gubi jedinstveno žarište pažnje koje počiva na križu. Ne odvlači samo nejasna liturgija pažnju s križa na druge stvari. Prosječni bi nekršćanin (a nažalost i mnogi kršćani), iz načina na koji se u mnogim crkvama odvija Gospodnja večera, zaključio da je centar djelovanja u sadašnjem trenutku. To je u svakom slučaju bio dojam koji sam ja imao prije obraćenja. Zamijetio sam da se one najvažnije stvari događaju u nekakvom posebnom dijelu zgrade, iza pregrade koja je većinu ljudi držala na odstojanju. Samo su posebni ljudi ulazili unutra, noseći na sebi posebnu odjeću, i okupljali se oko pomno ukrašenog posebnog stola. Bilo je jasno da prisutni smatraju da se događa nešto važno, ali ja nisam imao pojma što bi to moglo biti.

Sav je taj ritual uspio moju pažnju prikovati za sadašnji trenutak, sprječavajući me da gledam dalje od sadašnjosti, dalje u prošlost, na koju mi je od početka trebao ukazivati. U meni je ostao nekakav neodređeni dojam da je zbog svećenika Bog na

⁶ Djela 2:42, 46.

⁷ Common Worship (London: Church House Publishing, 2000), 190.

neki način bio posebno prisutan kod «oltara» onako kako to ranije nije bio slučaj. Stoga sam zaključio da se tijekom Gospodnje večere približavamo Bogu više negoli u drugim situacijama.

Ponekad bih se osjetio bliskim Bogu. Drevna zgrada, prekrasno pjevanje i elaborirani ritual spojili su se i davali mi ugodan i topao osjećaj kojega sam definirao kao Božju prisutnost. To je jedna verzija fenomena «leptirića u trbuhu» kojega smo vezano za glazbu razmotrili u petome poglavlju. Ali ne dovodi nas nekakvo iskustvo bliže Bogu, nego Krist. Ako blagovanje Gospodnje večere ne ukazuje na Krista i križ, a time i na evanđelje, tada nas zapravo ni ne može dovesti bliže k Bogu – bilo da mu se osjećamo bliži ili ne.

Veći dio današnje popularnosti euharistije zasniva se na misticizmu (osjećajima koje proizvodi) umjesto na činjenici da nas podsjeća na evanđelje. Naravno, prisustvovanje Gospodnjoj večeri može biti duboko emocionalan događaj. Razlika između mističnog i istinski kršćanskog iskustva jest u tomu da mistik svoje iskustvo dobiva izravno. S druge strane, na Kršćaninovo srce i emocije utječe se neizravno, kroz um, dok se njegova ili njezina pažnja usmjerava na vidljivi i opipljivi put k biblijskome čudu križa. Ako se um nije vratio sjećanju na križ, tada nije došlo do istinske Gospodnje večere.

2. Sudioništvo

Sjećanje je u samome srcu svake istinske svetkovine Gospodnje večere, ali to nije i kraj priče. Iako naša pažnja mora prvenstveno biti usredotočena na prošlost, nešto se važno događa i u sadašnjosti. Pavlovo pitanje koje postavlja u 1 Korinćanima 10 ukazuje nam na tu sadašnju istinu:

Čaša blagoslovna koju blagoslivljamo nije li zajedništvo krvi Kristove? Kruh koji lomimo nije li zajedništvo tijela Kristova? (stih 16)

Kada uzimamo kruh i vino «pričešćujemo se» ili «imamo sudioništvo» s Kristom. John Stott je to ovako komentirao:

Isus nije samo razlomio kruh; ujedno ga je i dao učenicima da jedu. Nije samo natočio vino; dao im ga je da piju. ... Nije mu bilo dovoljno da samo gledaju i slušaju; morali su jesti i piti. Dakle, ovaj je obred pričest ili učestvovanje, kao i sjećanje.⁸

Toliko je pak jasno većini ljudi, ali svaki daljnji korak je zalaženje u bojno polje. Kako mi to učestvujemo u tijelu i krvi Kristovoj tijekom Gospodnje večere? U crkvenoj je povijesti oko ovoga pitanja proliveno više tinte i krvi negoli oko bilo kojeg drugoga. Mnogo toga ovisi o čovjekovom razumijevanju Isusovih riječi: «ovo je tijelo moje» i «ovo je krv moja.»

Rimokatolička Crkva uzela je te riječi doslovno. Njeno službeno učenje često se naziva «*transsubstancijacijom*» koja je na Koncilu u Trentu definirana kako slijedi:

⁸ John Stott, *Your Confirmation* (London: Hodder & Stoughton, 1958), 99.

*Posvećenjem kruha i vina dolazi do promjene u samoj tvari kruha i ona se pretvara u tvar tijela Kristova, našega Gospodina, a tvar vina pretvara se u tvar njegove krvi.*⁹

Misli se kako do ove promjene dolazi kada svećenik ponavlja riječi, «Ovo je tijelo moje,» itd. U dodatku na kraju knjige nalazi se detaljniji pregled rimokatoličkog razumijevanja Gospodnje večere.

Pravoslavne crkve na istoku također vjeruju u transsubstancijaciju. Vjeruju da do nje dolazi djelovanjem Duha Svetoga dok svećenik moli da silom Duha elementi postanu Kristovo tijelo i krv. Ta je molitva poznata pod nazivom *epiclesis*. Takvo doslovno tumačenje elemenata kao stvarnog tijela i krvi Kristove, kakvo dijele Rimokatolička i Pravoslavna crkva, dovodi do stava da se *pričest* događa jednostavno tijekom jedenja i ispijanja tih elemenata. Na taj način sakrament automatski postiže duhovnu dobrobit (*ex opere operato*). Pričesnici primaju Krista kada uzimaju te elemente, bilo da razumiju što se događa ili ne.

Ovakva doktrina o transsubstancijaciji ne može se potkrijepiti jasnim učenjem Pisma. Naravno da apostoli nisu mislili da su se kruh i vino zaista pretvorili u Kristovo tijelo i krv kada je On stajao pred njima glavom i bradom. Govorio je simbolički. Kada nogometni trener tijekom objeda objašnjava neki planirani potez prije utakmice, možda u ruku uzme stakleni držač za sol i kaže: «Recimo da je ovo golman.» Nitko neće pomisliti da trener govori doslovno. Niti da je Isus govorio doslovno. On govori: «Ovo predstavlja moje tijelo.»

Isus ne govori o Svojemu tijelu koje je stajalo pred njima, niti o Svojemu uskrsnome tijelu, nego pak o Svojemu razapetome tijelu. John Stott to jasno razlaže:

*Euharistijski kruh je razlomljen; on predstavlja tijelo Isusovo, ne onakvo kao kada je živio u Galileji ili Judeji, nego slomljeno i predano smrti na križu. Vino je izliveno; ono predstavlja Isusovu krv, ne onakvu kakva je bila dok je živio, nego kakva je prolivena na križu. Stoga tijelo i krv Kristova ne predstavljaju Kristov život, nego Kristovu smrt.*¹⁰

Starozavjetni odlomci koji se odnose na «jedenje nečijega tijela» ili «ispijanja nečije krvi,» koji govore o uživanju dobrobiti od nečije smrti, također potkrjepljuju ovo tumačenje.¹¹

Stoga je jasno da kruh i vino ostaju kruhom i vinom bez obzira koje riječi ili molitve se izgovarale nad njima. Moguće ih je primiti, a da se pritom ne primi tijelo i krv Kristova. Ipak, kada se izgovore riječi koje ovim elementima daju značenje koje ukazuje na Kristovu smrt, ti elementi postaju vidljiva riječ, propovijed evanđelja. Govore o križu i oprost koji se nudi kao ishod toga križa. Vjernici prepoznaju evanđelje u ovim simbolima i na njih odgovaraju vjerom. Čin jedenja i ispijanja za njih je nešto više od fizičkoga postupka. U svojim srcima oni jedu i piju tijelo i krv Kristovu – pronalazeći ponovo duhovnu hranu u evanđelju. Kao što je to Charles Spurgeon napisao:

⁹ Navod iz engleskog izdanja Katekizma Katoličke Crkve, *Catechism of the Catholic Church* (London: Geoffrey Chapman, 1994), 310.

¹⁰ Stott, *Your Confirmation*, 99.

¹¹ Psalam 14:4; 27:2; 2 Samuel 23:15-17 (A.M. Stibs, *Sacrament, Sacrifice and Eucharist* [London: Tyndale Press, 1961], 51).

«Ne samo da jedemo Njegov kruh, nego simbolički blagujemo Njega»¹² U Gospodnjoj večeri postoji istinsko Kristovo prisustvo, ali ono se nalazi u vjernikovome srcu, a ne u samim elementima večere. Pričest se događa po vjeri. Kao što *Članak 28* Anglikanske crkve kaže:

Tijelo Kristovo se daje, uzima i jede tijekom Gospodnje večere samo na nebeski i duhovni način. A način na koji se prima i jede Tijelo Kristovo je po vjeri.

Dakle, istinska pričest, sudioništvo, uistinu se događa kod Gospodnje večere. Ovisi o sjećanju na Krista. Kada se prisjećamo Kristove smrti, kroz simbole kruha i vina poziva nas se da po vjeri primimo dobrobit od te smrti, a to se simbolizira činom jedenja i ispijanja.

3. Zajedništvo

Ovo sjećanje i pričešćivanje nešto su što moramo raditi zajedno. Pavao govori o «zajedništvu» u tijelu i krvi Kristovoj (1 Korinćanima 10:16). Grčka riječ koju on ovdje koristi je *koinonia*, ili «složno, jedinstveno zajedništvo.» Ne bismo trebali govoriti o «mojoj pričesti» kao da se radi o posve privatnoj stvari između mene i Njega. Riječ koju Pavao koristi naglašava da **zajedno** učestvujemo u tijelu i krvi Kristovoj.

U prvoj poslanici Korinćanima 11 on pet puta unutar 18 stihova koristi glagol koji označava «okupljanje» u kontekstu Gospodnje večere.

Naše je sudjelovanje u blagovanju znak našega jedinstva. Svatko dobiva dio od iste pogače jer svatko pripada istome tijelu. «Budući da je jedan kruh, jedno smo tijelo mi mnogi; ta svi smo dionici jednoga kruha» (1 Korinćanima 10:17). «Kruh je amblem razapetoga Spasitelja, a naše sudioništvo u Njemu (simbolizirano našim sudioništvom u kruhu) čini nas jednim tijelom.»¹³ Gospodnja večera je blagovanje kojim bi se trebalo izraziti naše zajedništvo ne samo s Kristom, nevidljivom glavom stola, nego i s ostalima s kojima dijelimo istu hranu.

Ovaj zajednički element prečesto se zanemaruje načinom na koji se kruh i vino dijele. Sjedimo svatko u svojem u redu, izbjegavamo kontakt očima, dok svatko od nas uzima svoj zasebni komadić kruha ili hostije; ili se pak svi složimo u red, klečimo pred propovjedaonicom gledajući ravno ispred sebe, glava pognutih u molitvi. «Pružanjem mira» uz rukovanje možda se usmeno iskazuje činjenica da su i drugi ljudi prisutni, ali to rijetko dovodi do istinskog kontakta s njima. Sve je to suštinski različito od izvorne Gospodnje večere.

Prvi su Kršćani uzimali kruh i vino u kontekstu zajedničkoga jela. Uvelike bismo profitirali kada bismo slijedili njihov primjer. Jelo je idealan kontekst u kojemu se mogu uzeti kruh i vino u sjećanje na Krista. Mi u crkvi St. Ebbe odnedavno smo započeli tradiciju «crkvenog obiteljskog obroka» tjedan dana prije Uskrsa. Uživamo u zajedničkome blagovanju i međusobnom boljem upoznavanju. U određenome trenutku tijekom jela nakratko zastajemo kako bismo se sjetili Kristove smrti za nas i

¹² Navod iz knjige *The Lord's Supper*, E. F. Kevan (Darlington: Evangelical Press, 1966), 22.

¹³ Stott, *Your Confirmation*, 102.

potom dijelimo kruh i vino. To je jedan od najvažnijih dana u našem crkvenome kalendaru. Nastojimo upriličiti i druga slična okupljanja, iako ne dovoljno često. Druženje u nečijemu domu može biti još jedna dobra prilika za uzimanje Gospodnje večere.

Nema nikakvog biblijskog razloga zašto bi Gospodnjom večerom upravljala samo zaređena osoba.¹⁴

Naravno, nije uvijek praktično uzimati kruh i vino tijekom obroka, ali posve je prikladno tako postupiti na našim normalnim nedjeljnim sastancima, a treba učiniti sve što je u našoj moći da naglasimo da je to nešto što radimo zajedno. Zajedništvo je važan element Gospodnje večere.

4. Nada

Kao što smo već vidjeli, Isus je najavio nebesko kraljevstvo tijekom Posljednje večere. Pavao je ostao u istom kontekstu budućih stvari kada je rekao: «Doista, kad god jedete ovaj kruh i pijete čašu, smrt Gospodnju navješćujete **dok on ne dođe**» (1 Korinćanima 11:26). Svaki put kada slavimo Gospodnju večeru doživljavamo iskustvo najavljenoga kraljevstva nebeskoga: okupljamo se kao Božji narod i obilježavamo Kristovu smrt. I nebeski element i element zajedništva najbolje se izražavaju tijekom jela. Kada čovjek uzima samo komadić kruha i gutljaj vina, treba mu mnogo mašte da zamisli nebeski banket.

Zaključak

Božji dar Gospodnje večere u velikoj se mjeri krivo primjenjivao tijekom stoljeća. S jedne su ga strane neki pretjerano naglašavali kao dominantno sredstvo milosti. S druge su ga pak neki potpuno zanemarili. Biblijsko bi se shvaćanje trebalo čuvati obaju tih krajnosti. Novi Zavjet jasno govori da blagoslov kojega primamo uzimajući Gospodnju večeru možemo dobiti i slušajući Božju riječ. «To je *poseban* način udjeljivanja *milosti*, ali to nije način udjeljivanja nekakve *posebne milosti*.»¹⁵ Na Gospodnjoj večeri ne dobivamo ništa što i na drugi način ne bismo mogli dobiti. Ostaje nam ipak činjenica da je to čudesan način udjeljivanja milosti. Kada u zajedništvu uzimamo kruh i vino, podsjećamo se na Kristovu smrt, osnažujemo se kada vjerom primamo taj dar i ohrabrujemo se budućnošću u nebu. Kako bismo mogli zanemariti blagovanje koje toliko toga nudi, i još više od toga? Netko je lijepo rekao da bismo trebali gledati u četiri pravca dok se koristimo blagodatima Gospodnje večere. Svaki od navedenih smjerova predstavlja jednu od točaka o kojima smo govorili.

¹⁴ Katoličko učenje insistira na tomu da su zaređeni svećenici nužni za odvijanje istinske pričesti za vrijeme Gospodnje večere, jer samo oni mogu postići da Krist bude prisutan u kruhu i vinu. Iako Protestantske denominacije odbacuju ovakvo učenje, u većini njih još je uvijek obavezno da Gospodnju večeru daje zaređeni sluga Božji, kako bi se sve odvijalo prikladno i u redu, ali nema biblijskog razloga za ovakvo ograničavanje.

1. Gledajte unatrag (sjećanje)

Ne zastajem kada na cesti vidim znak za London. Njegov je smisao postojanja da mi ukaže na grad a ne na sebe. Ali mnogi zastaju kod kruha i vina, umjesto da gledaju na Golgotu, mjesto na koje ukazuju. Trebamo se usredotočiti na prošlost, na trenutak kada je Isus umro.

2. Gledajte uvis (sudioništvo)

Kada gledamo uvis, također gledamo i u Krista koji nas hrani «u našim srcima, po vjeri, sa zahvalnošću.»¹⁵ Kruh i vino daju nam još jednom priliku da vjerujemo u Kristovu smrt za naše spasenje i da uživamo u Njemu.

3. Gledajte oko sebe (zajedništvo)

Trebamo biti svjesni toga da blagujemo zajedno s drugima, sjedinjeni u Kristu kao jedno tijelo.

4. Gledajte naprijed (nada)

Ono što radimo tijekom Gospodnje večere samo je predznak nebeskoga kraljevstva. Kada napokon onamo stignemo, okupit ćemo se zajedno s čitavim Božjim narodom, uživati u savršenom zajedništvu s Njime i slaviti Krista zbog Njegove smrti na križu koja je sve to omogućila.

Istinsko obožavanje

Primarni pravac djelovanja Gospodnje večere je od Boga prema nama, dok nas poziva da po vjeri prihvatimo blagoslov Kristove smrti. Svako istinsko obožavanje počinje na isti način: savršenim obožavanjem Gospodina Isusa Krista koji je dao Svoje tijelo kao žrtvu za nas. Samo smo zbog Njegove smrti prihvaćeni kao «klanjaoci» pred Bogom. A po njoj je sve obavljeno savršeno. Sada imamo potpuni pristup k Bogu kroz Krista. Jedini prikladni odgovor na to je obožavanje Boga, našega Stvoritelja, Otkupitelja i Oca. Ovo uključuje slavljenje pjesmom, ali također mora ići i dalje od toga. Istinsko obožavanje znači dati Bogu sve ono što imamo i što jesmo, i to u znak zahvalnosti za Kristovu žrtvu za nas.

U svjetlu svega što je uradio za nas, trebali bismo s radošću ponavljati molitvu nadbiskupa Cranmera koju je za kraj pričesti uvrstio u molitvenik *Book of Common Prayer*.

Ovdje se dajemo i nudimo Tebi, Gospodine, sebe, svoje duše i tijela, kao svjesnu, svetu i živu žrtvu Tebi... I iako zbog mnoštva grijeha nismo dostojni Tebi prinostiti žrtve, ipak Te molimo da prihvatiš ovaj naš izraz dužnosti i služenja; ne odmjeravajući naše zasluge, nego opraštajući nam naše prijestupe kroz Isusa Krista, našega Gospodina; po kojemu i s kojim u jedinstvu s Duhom Svetim sva slava ide samo Tebi, Oče svemogućí, do kraja svijeta. Amen.

¹⁵ Kevan, *Lord's Supper*, 23.

¹⁶ Riječi iz molitvenika *Book of Common Prayer* za službu Gospodnje večere.

Dodatak

Kristove i naše žrtve

Glavna razlika između rimokatoličkog i protestantskog tumačenja Gospodnje večere odnosi se na temu žrtve. Uolikoj mjeri uopće možemo opisati što se događa kada se prinosi žrtva? Protestanti naglašavaju da je žrtva o kojoj obred govori prinesena i dovršena s Isusovom smrću. Katolici tvrde da tijekom Euharistije dolazi do određenog ponavljanja žrtve.

Ovaj se problem odnosi na našu temu obožavanja i sve ono o čemu smo raspravljali u proteklim poglavljima. Protestanti naglašavaju da je prvenstveni pravac djelovanja kod Gospodnje večere od Boga prema nama, kada On vjernicima simbolički nudi blagoslov završene Kristove žrtve. Katolici pak tvrde da je pravac djelovanja od nas prema Bogu, kada crkva Njemu prinosi žrtvu.

Postoji nekoliko načina na koje Katolici općenito (bilo Rimokatolici, Anglikanci ili pak Pravoslavci) tumače ovu žrtvu. Tradicionalni je stav da svećenik prinosi tijelo i krv Kristovu na oltar u «Misi» kao ugodnu žrtvu koja umiruje Božji gnjev. Ovaj je stav najznačajnijim izrazima potvrđen na Koncilu u Trentu u trenutku kontra-reformacije:

Žrtva je uvijek jedna te ista, ona koju svećenici sada prinose obredom, a koja je u ono vrijeme bila prinesena na križu; razlika je samo u načinu prinošenja... Ova božanska žrtva, koja se slavi Misom, onaj isti Krist koji je se sebe na krvav način prinio na oltar križa, sadržan je i prinosi se sada bez krvi.¹

Mnogi još i danas zadržavaju takvo tumačenje misne žrtve, ali ideja se ponegdje i dalje razvijala. Glavna takva izmjena je stav da kroz Euharistiju, Kristovo tijelo, crkva ulazi u Njegovo stalno žrtvovanje samoga Sebe. Na obred se stoga ne gleda ne toliko kao na ponavljanje žrtve na križu, kako se to prethodno poučavalo, nego kao na njeno trajno produljenje. Ovakav stav je Katolicima potvrdu biblijskoga učenja da je Kristova žrtva bila «jednom zauvijek,» a da pritom još uvijek govore o Euharistiji kao o prinošenju žrtve. Na primjer, na Drugom vatikanskom koncilu (1962 - 65) ustvrdilo se da «svećenici misnom žrtvom predstavljaju i primjenjuju žrtvu Novoga Zavjeta, dakle Kristovu žrtvu prinošenja Sebe jednom zauvijek Svojemu Ocu kao bespriekornu žrtvu.»²

Spominjanje fraze «jednom zauvijek» vezano za Kristovu žrtvu sviđa se tankočutnim Protestantima i neke od njih navodi na vjerovanje da razlike između katoličke i Protestantske euharistijske doktrine leže samo u pukoj semantici. Podrobnije ispitivanje ipak daje manje temelja za optimizam. Naša prva primjedba mora biti da je pogrešno smatrati da se Kristova žrtva prinosi uvijek iznova.

Kao što smo vidjeli u trećem poglavlju, Novi Zavjet jasno govori da je ova žrtva dovršena na križu. Za razliku od svećenika iz Staroga Zavjeta, koji su morali dan za danom prinositi svoje beskrajne žrtve, Krist je nakon križa mogao sjesti, čime nam se govori da je Njegov posao bio dovršen (**Hebrejima 10:11-12**). On se ne nastavlja i dalje prinositi na nebu kao žrtva za naše grijeha.

Naša druga primjedba ovom novom razmišljanju odnosi se na ideju da crkva kao

¹ Navod iz engleske verzije Katekizma Katoličke Crkve, 307.

² Navod iz knjige Johna Stotta, *The Cross of Christ* (Leicester: IVP, 1986), 226.

Kristovo tijelo ulazi u Njegovu stalnu žrtvu prilikom Euharistije. A. G. Herbert jedan je od mnogih koji su izrazili ovaj stav:

Čin prinošenja žrtve nije tek bilo kakvo ponovno žrtvovanje Krista, niti neka žrtva koja se pridodaje Njegovoj žrtvi, nego sudioništvo u njoj. Istinski slavljenik je Krist, Veliki Svećenik, a kršćanski se narod okuplja kao članovi Njegovoga tijela kako bi Bogu prinijeli Njegovu žrtvu, i kako bi se i sami prinijeli kao žrtve kroz jedinstvo s Njime.³

Zajednička izjava Anglikansko-Rimokatoličke međunarodne komisije (ARCIC) kaže nešto slično tomu: «Ulazimo u čin Kristovoga prinošenja samoga Sebe.»⁴

Još jednom moramo kazati da Novi Zavjet ne nudi nikakvu potkrjepu ovih stavova. Samo je Krist mogao Sebe prinijeti na križ kao žrtvu za grijeh svijeta. Naš nam grijeh ne dopušta da se uključimo u tu žrtvu. Mi smo problem, i stoga ne možemo sudjelovati u njegovome rješavanju, osim kao grješni okrivljenici koji primaju dar oprosta. Naša je uloga pasivna, a ne aktivna. Samo smo jednom primili oprost, a kao rezultat Kristove žrtve u stanju smo prinijeti svoju vlastitu žrtvu: svoj život kojega predajemo u službu Njemu. Ove dvije žrtve, Kristova i naša, potpuno se razlikuju i nikada ih se ne bi smjelo brkati.

Jedna od glavnih slabosti većine novijih služenja Gospodnje večere u Anglikanskoj crkvi jest da se te dvije žrtve uistinu brkaju. Cranmerova liturgija u molitveniku *Book of Common Prayer* nastoji ih razlikovati. Sav se naglasak stavlja na Kristovu «potpunu, savršenu i dostatnu žrtvu» sve do trenutka kada se uzimaju kruh i vino. Tek se tada spominje «naša žrtva slavljenja i hvale,» kao i prinošenje «naše duše i tijela kao svjesne, svete i žive žrtve Bogu.» ove su žrtve reakcija na Kristovu žrtvu na križu na koju smo se upravo podsjetili.

Ali novija anglikanska liturgija ih brka uvođenjem određenih riječi prije spomena utemeljenja i uzimanja kruha i vina. Na primjer, molitva F iz molitvenika *Common Worship* u sebi sadrži i molitvu da nas kruh i vino «učine nalik Kristu i naprave od nas savršenu žrtvu u Njegovim očima.»⁵ Rezultat je toga odvlačenje pažnje s Kristove žrtve i njeno brkanje s našom žrtvom. O Gospodnjoj se večeri također govori kao o «spomenu» - što je riječ koja sugerira onima koji tako žele, da je Kristova otkupna žrtva djelotvorna i aktualna u službi pričesti, kroz koju crkva ulazi u Njegovu žrtvu.

Ovaj stav da je Euharistija zapravo žrtva koju prinosi crkva ostaje i dalje popularan. Njegovi zagovornici vide crkvenoga službenika kao «svećenika» koji prinosi Krista na oltaru, ili koji vodi narod k njegovoj zajedničkoj žrtvi s Kristom. Novi Zavjet ne poznaje takve kategorije. Michael Green je to ovako komentirao:

Ne dolazimo nešto dati; mi prvenstveno dolazimo primiti. Sama priroda večere to tako nalaže. Gladni smo i dolazimo se nahraniti. Nedostojni smo, a toplo nas se dočekuje za Gospodnjim stolom.⁶

Obratite pažnju na to da nas Bog hrani. Uloga svećenika slična je ulozi konobara koji nam pokazuje na Gospodina i na hranu koju nam je ponudio Svojom smrću. Nema biblijskog razloga zašto bi ovaj crkveni službenik uvijek bio muško, «zaređen,» ili odjeven u neku posebnu odjeću. Glavni sudionik u večeri je njezin nevidljivi gost. Dolazimo se sjetiti Njegove žrtve i u njoj nalazimo hranu.

⁵ *Common Worship*, 1999.

Studienteil

Zu

Wahre Anbetung

Basiert auf Vaughan Roberts wahre Anbetung

Uwe Müller

Copyright © 2009

Vorwort

Dieser Studienführer besteht aus sieben Lektionen und ist im Zusammenhang mit dem Buch „Wahre Anbetung“ von Vaughan Roberts zu benutzen.

Ziel dabei ist es Christen zu helfen, di

Inhaltsverzeichnis

Zahvale

Uvod

1. Temelji kršćanskoga obožavanja
«U Duhu i Istini»
2. Priroda kršćanskoga obožavanja
«Žive Žrtve»
3. Kraj religije
«Sjeo je»
4. Smisao kršćanskih sastanaka
«Ohrabrujte jedni druge»
5. Mjesto koje zauzimaju glazba i pjevanje
«Pjevajte i slavite Gospodina u svom srcu»
6. Razumijevanje Gospodnje Večere
«Ovo činite meni u sjećanje»

Dodatak:

Kristova žrtva i naša žrtva

Lektion I

Temelji kršćanskoga obožavanja

«U Duhu i Istini»

Lektion II

Priroda kršćanskoga obožavanja

«Žive Žrtve»

Lektion III

Kraj religije

«Sjeo je»

Lektion IV

Smisao kršćanskih sastanaka

«Ohrabrujte jedni druge»

Lektion V

Mjesto koje zauzimaju glazba i pjevanje

«Pjevajte i slavite Gospodina u svom srcu»

Lektion VI

Razumijevanje Gospodnje Večere

«Ovo činite meni u sjećanje»

Lektion VII

Anhang:

Kristova žrtva i naša žrtva

